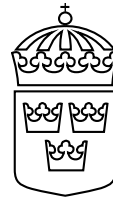

Regeringens proposition

2016/17:143

En stadiindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor

Prop.
2016/17:143

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 16 mars 2017

Stefan Löfven

Gustav Fridolin
(Utbildningsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800).

I propositionen görs bedömningen att det bör införas en stadiindelad timplan i grundskolan och att den, i likhet med timplanerna för grundsärskolan, specialskolan och sameskolan, ska regleras på förordningsnivå. Som en följd av detta föreslås att grundskolans nuvarande timplan, som är reglerad i en bilaga till skollagen, ska upphävas och att regeringen i skollagen ska ges ett bemyndigande att fördela undervisningstiden i grundskolans timplan. Vidare föreslås att benämningarna låg-, mellan- och högstadium ska införas i skollagen.

Det föreslås att moderna språk ska anges som ett ämne i skollagen och undervisningstiden i sameskolan ska utökas med 48 timmar för språkval, som är en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa val. En stadiindelad timplan medför att undervisningen i språkval kommer att påbörjas senast i årskurs 6 och av den anledningen föreslås att betyg i grundskolan och sameskolan ska sättas i samtliga ämnen från och med denna årskurs. Detsamma ska gälla i grundsärskolan, om en elev eller en elevs vårdnadshavare begär att betyg ska sättas. I specialskolan ska betyg sättas från och med årskurs 7.

Slutligen ska bestämmelsen i skollagen om anpassad studiegång i grundskolan, specialskolan och sameskolan förtydligas så att det framgår att sådant särskilt stöd ska utformas så att eleven så långt det är möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2018.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	4
3	Ärendet och dess beredning	11
4	En stadielös timplan leder till bristande likvärdighet	11
5	Nuvarande reglering.....	13
6	Grundskolans timplan och en stadieindelad skola	16
6.1	En stadieindelad timplan bidrar till en ökad likvärdighet i grundskolan	16
6.2	En reglering av timplanen på förordningsnivå ger ett enhetligt normgivningssystem.....	22
6.3	Benämningarna låg-, mellan- och högstadium ska återinföras i skollagen	25
7	Om moderna språk anges som ett ämne blir regleringen enhetligare.....	28
8	För att uppnå likvärdighet ska sameskolans elever erbjudas språkval	29
9	Ett enhetligt betygssystem bidrar till ökad likvärdighet.....	31
10	Anpassad studiegång ska utformas så att eleven så långt det är möjligt når behörighet till gymnasieskolan	35
11	Ikraftträdande	40
12	Konsekvenser	42
12.1	Ekonomiska konsekvenser för kommunala huvudmän	42
12.2	Ekonomiska konsekvenser för enskilda huvudmän	43
12.3	Ekonomiska konsekvenser för staten	44
12.4	Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen.....	44
12.5	Konsekvenser för små företag	45
12.6	Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män.....	46
12.7	Konsekvenser för elever	46
12.8	Sveriges medlemskap i Europeiska unionen	46
13	Författningskommentar	47
Bilaga 1	Sammanfattning av remisspromemorian En stadieindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor (U2016/03475/S)	54
Bilaga 2	Promemorians lagförslag.....	60
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	67
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	68
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2017	69
	Rättsdatablad.....	70

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2016/17:143

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)¹
dels att 10 kap. 16 §, 12 kap. 16 § och bilaga 1 ska upphöra att gälla,
dels att nuvarande bilaga 2–5 ska betecknas bilaga 1–4,
dels att 3 kap. 12 §, 10 kap. 3–5 och 15 §§, 11 kap. 4, 7 och 19 §§, 12 kap. 3–5 och 15 §§, 13 kap. 3–5 och 16 §§ och rubrikerna närmast före 10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § ska ha följande lydelse,
dels att rubrikerna närmast före 10 kap. 6 §, 11 kap. 9 § och 12 kap. 6 § ska lyda ”Ytterligare bemyndiganden om undervisningens innehåll och omfattning”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

12 §

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). *I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.*

Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

¹ Senaste lydelse av
10 kap. 16 § 2014:458
12 kap. 16 § 2014:458
bilaga 1 2016:553
bilaga 4 2012:109
bilaga 5 2012:109.

10 kap.

Årskurser, läsår och terminer   *Årskurser, stadier, läsår och terminer*

3 §

Grundskolan ska ha nio årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Grundskolan ska ha nio årskurser, som indelas i *lågstadium*, *mellanstadium* och *högstadium*. *Lågstadiet består av årskurs 1–3, mellanstadiet av årskurs 4–6 och högstadiet av årskurs 7–9.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

4 §

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval* och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

5 §²

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara

² Senaste lydelse 2016:553.

Prop. 2016/17:143 minst 6 890 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1.   *Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).*

15 §³

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen.

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen *i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.*

Om undervisningen i naturorienterade ämnen och samhällsorienterade ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 6.

11 kap.

Årskurser, läsår och terminer

Årskurser, stadier, läsår och terminer

4 §

Grundsärskolan ska ha nio årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Grundsärskolan ska ha nio årskurser, *som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3, mellanstadiet av årskurs 4–6 och högstadiet av årskurs 7–9.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

7 §⁴

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 890 timmar. För en elev i inriktningen träningskolan ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

³ Senaste lydelse 2010:2022.

⁴ Senaste lydelse 2016:553.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Prop. 2016/17:143

19 §⁵

Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundskolans ämnen.

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats, och

2. när ett ämne har avslutats.

Betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

12 kap.

Årskurser, läsår och terminer

Årskurser, stadier, läsår och terminer

3 §

Specialskolan ska ha tio årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Specialskolan ska ha tio årskurser, som indelas i lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7 och högstadiet av årskurs 8–10.

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

4 §⁶

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,

⁵ Senaste lydelse 2014:458.

⁶ Senaste lydelse 2011:876.

- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen finnas språkval och, för *de* elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval* och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

5 §⁷

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara minst 8 070 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § *trede* stycket ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § *andra* stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

15 §⁸

Betyg ska sättas i specialskolans ämnen.

Betyg ska sättas i specialskolans ämnen *i slutet av varje termin från och med årskurs 7 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.*

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 7, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 7.

⁷ Senaste lydelse 2016:553.

⁸ Senaste lydelse 2010:2022.

13 kap.*Årskurser, läsår och terminer**Årskurser, stadier, läsår och terminer*

3 §

Sameskolan ska ha sex årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Sameskolan ska ha sex årskurser, som *indelas i lågstadium och mellanstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3 och mellanstadiet av årskurs 4–6.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

4 §

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finns språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Härutöver ska det som ämnen finns *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval* och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

5 §⁹

Den totala undervisningstiden för varje elev i sameskolan ska vara minst 4 425 timmar.

Den totala undervisningstiden för varje elev i sameskolan ska vara minst 4 473 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra

⁹ Senaste lydelse 2016:553.

Prop. 2016/17:143 stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

16 §¹⁰

Betyg ska sättas i sameskolans ämnen *utom språkval*.

Betyg ska sättas i sameskolans ämnen.

Om undervisningen i naturorienterade ämnen och samhällsorienterade ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017 i fråga om 12 kap. 5 § och i övrigt den 1 juli 2018.

2. Den upphävda bilagan gäller fortfarande för elever som höstterminen 2018 påbörjar årskurs 7 eller en högre årskurs i grundskolan.

¹⁰ Senaste lydelse 2010:2022.

Promemorian En stadielad timplan i grundskolan och närliggande frågor (U2016/03475/S) har upprättats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). I promemorian föreslås att det i skollagen (2010:800) ska införas ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). Vidare lämnas förslag om att den nuvarande timplanen för grundskolan, som regleras i en bilaga till skollagen, ska upphävas och att det ska införas en ny stadielad timplan som en bilaga till skolförordningen (2011:185). Det föreslås också att benämningarna låg-, mellan- och högstadiet ska införas i skollagen samt ytterligare förslag till ändringar i den lagen.

I denna proposition behandlas den del av promemorians förslag som innefattar förslag till ändringar i skollagen. En sammanfattning av promemorian och dess lagförslag finns i *bilaga 1* och 2. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttrandena och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2016/03475/S).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 2 februari 2017 att inhämta Lagrådets yttrande över ett lagförslag som är likalydande med propositionens lagförslag, med undantag för en ändring av rättelsekaraktär, som gäller 12 kap. 5 § och som Lagrådet upplystes om vid föredragningen. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 4*. Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

4 En stadielös timplan leder till bristande likvärdighet

Eleverna i de obligatoriska skolformerna, dvs. grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan är enligt skollagen garanterade ett minsta antal undervisningstimmar. Hur undervisningstimmar ska fördelas mellan olika ämnen framgår av så kallade timplaner. Dessa timplaner är inte uppdelade efter stadier, utan anger en minsta garanterad undervisningstid per ämne, ämnesgrupp eller ämnesområde för årskurs 1–9 i grundskolan och grundsärskolan, årskurs 1–10 i specialskolan och årskurs 1–6 i sameskolan.

En stadielös timplan resulterar i skillnader i hur undervisningstiden fördelas och kan påverka elevers möjlighet att få meritpoäng

Nuvarande ordning innebär att huvudmännen relativt fritt kan fördela undervisningstimmar mellan årskurserna. Denna frihet har resulterat i skillnader när det gäller hur undervisningstiden fördelas. Nuvarande timplan i grundskolan kan enligt rapporten Redovisning av uppdrag om att ta fram förslag till stadielad timplan för grundskolan t.ex. ge upphov till variationer i fråga om i vilken årskurs undervisningen i ämnet språk-

Prop. 2016/17:143 val påbörjas (Statens skolverk, 2014). En huvudman kan nämligen välja om språkval ska erbjudas i årskurs 6 eller i årskurs 7. Skolverket har uppmärksammat på att elever vid skolbyten inte fått möjlighet att läsa moderna språk inom ramen för språkval i årskurs 7 i den nya skolan, på grund av att de inte har påbörjat språkval i årskurs 6 vid sin tidigare skola.

Att en elev ges möjlighet till språkval kan ha betydelse i samband med att han eller hon söker ett nationellt program i gymnasieskolan. Om antalet platser vid ett nationellt program i gymnasieskolan är färre än antalet sökande som ska tas emot ska det göras ett urval. Företräde mellan de sökande bestäms efter ett meritvärde som utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. För elever som fått betyg i moderna språk som språkval får meritvärdet beräknas på summan av betygsvärdena av detta betyg och de 16 bästa betygen i övrigt. Detta innebär att det högsta meritvärdet utan betyg i moderna språk inom ramen för språkval är 320 poäng. Om eleven har ett betyg i moderna språk inom ramen för språkval är däremot det högsta meritvärdet 340 poäng. En elev har således möjlighet att höja sitt meritvärde genom att läsa moderna språk inom ramen för språkvalet, samtidigt som en elev som inte ges möjlighet till språkval går miste om meritpoängen.

Huvudmännens möjlighet att relativt fritt kunna fördela undervisningstimmarna har även visat sig ge upphov till stora variationer i hur många undervisningstimmar eleverna får under en årskurs. Lärarnas Riksförbund har undersökt hur många undervisningstimmar som eleverna i årskurs 8 fått i matematik under ett läsår. Rapporten Nationella timplaner – en förutsättning för en likvärdig skola? visar att vissa elever fått 71 undervisningstimmar medan andra elever fått undervisning i upp till 125 timmar (Lärarnas Riksförbund, 2012). Enligt Lärarnas Riksförbund spelar det därmed stor roll i vilken skola en elev går och denna skillnad kan påverka måluppfyllelsen för den enskilda eleven. I intervjuer som förbundet gjorde med 348 matematiklärare framkom det dessutom att 37 procent av lärarna inte kände till fördelningen av undervisningstiden i matematik.

Skolorna har svårt att garantera undervisningstiden

Dagens stadielösa timplan kräver att det finns ordentliga rutiner för uppföljning som säkerställer att eleverna verkligen får den undervisningstid som de har rätt till. Om det inte görs ordentliga uppföljningar riskerar eleverna nämligen att gå miste om undervisningstid och i förlängningen inte nå kunskapskraven. Det har visat sig att skolor behöver vidta åtgärder för att eleverna ska kunna erbjudas den utbildning de har rätt till. I 70 av 722 grundskolor där Statens skolinspektion genomfört tillsyn under 2011 behövde åtgärder vidtas (Regelbunden tillsyn, Skolinspektionen, 2011). Vidare finns det uppgifter som talar för att huvudmännen har svårt att garantera att eleverna får den undervisningstid de har rätt till. Av 250 huvudmän som besvarade en enkät från Skolverket uppgav 64 procent att det saknades riktlinjer för hur den garanterade undervisningstiden i skolorna ska följas upp. Det framkom även i intervjuer med rektorer och lärare att målen och elevernas resultat tycks vara i fokus i den dagliga verksamheten, snarare än den garanterade undervisningstiden (Att fånga

undervisningstiden med målen i fokus – Garanterad undervisningstid i grundskolan ur ett huvudmanna- och skolperspektiv, Skolverkets rapport 384, 2013).

När en elev byter skola saknas det ofta uppgifter om vilken undervisningstid som eleven har fått i olika ämnen i den tidigare skolan. Dessa brister kan leda till att en elev som byter skola riskerar att missa centralt innehåll eller får läsa samma centrala innehåll två gånger eftersom undervisningstiden planeras olika vid olika skolor (Redovisning av uppdrag om att ta fram förslag till stadiindelad timplan för grundskolan, Skolverket, 2014).

Enligt skollagen (2010:800) ska alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen (2 kap. 8 §). Att timplanerna inte är stadiindelade kan, som framgår av beskrivningen ovan, leda till brister i likvärdigheten. Vidare är uttrycken låg-, mellan- och högstadiet väl inarbetade och används dagligen vid beskrivandet av verksamheterna i de obligatoriska skolformerna. Uttrycken förekommer dock inte i skollagen.

5 Nuvarande reglering

Eleverna är garanterade viss undervisningstid som fördelas mellan ämnen i timplaner

Enligt skollagen är eleverna i de obligatoriska skolformerna, dvs. grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan garanterade ett antal timmar som undervisningen minst ska uppgå till under deras tid i skolformen. Undervisningstiden uppgår i grundskolan och grundsärskolan till 6 890 timmar, i specialskolan till 8 070 timmar och i sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, till 4 425 timmar. Vidare framgår det av skollagen vilka ämnen som undervisningen ska omfatta och därmed vilka ämnen som den minsta garanterade undervisningstiden ska fördelas mellan. Grundskolans timplan regleras i en bilaga till skollagen. För grundsärskolan gäller att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden. När det gäller specialskolan och sameskolan finns det upplysningsbestämmelser av vilka det framgår att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden. Timplanerna för dessa tre obligatoriska skolformer (grundsärskolan, specialskolan och sameskolan) regleras i bilagor till skolförordningen (10 kap. 4 och 5 §§, 11 kap. 6 och 7 §§, 12 kap. 4 och 5 §§, 13 kap. 4 och 5 §§ och bilaga 1 skollagen samt bilaga 1–3 skolförordningen).

I grundskolans timplan fördelas undervisningstiden mellan de olika ämnena på följande sätt:

Ämnen	Timmar
Bild	230
Hem- och konsumentkunskap	118

Prop. 2016/17:143	Idrott och hälsa	500
	Musik	230
	Slöjd	330
	Svenska eller svenska som andraspråk	1 490
	Engelska	480
	Matematik	1 125
	Geografi	885
	Historia	
	Religionskunskap	
	Samhällskunskap	
	Biologi	800
	Fysik	
	Kemi	
	Teknik	
	Språkval	320
	Elevens val	382
	Totalt garanterat antal timmar	6 890
	Därav skolans val	600

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen för ett ämne eller en ämnesgrupp minskas med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minskas.

Det finns en begränsad möjlighet att bedriva utbildning utan att tillämpa grundskolans timplan

År 2000 påbörjades ett försök med timplanelösa grundskolor och 2005 föreslog Timplanedelegationen i ett betänkande att timplanerna helt skulle avskaffas (SOU 2005:101). Förslaget blev dock inte verklighet och i samband med införandet av den nu gällande skollagen avslutades försöksverksamheten. Det finns dock en möjlighet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om undantag från skyldighet att tillämpa timplanen. Huvudmän som vill bedriva utbildning i grundskolan utan att tillämpa timplanen kan ansöka om detta hos Statens skolinspektion.

En förutsättning för att Skolinspektionen ska kunna lämna ett sådant tillstånd är att huvudmannen har godtagbara pedagogiska eller organisatoriska skäl för att bedriva sådan utbildning. Vidare ska eleverna ges förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Skolinspektionens medgivande ska avse en eller flera bestämda skolenheter och det får förenas med villkor (10 kap. 6 § 4 skollagen och 9 kap. 23 § skolförordningen). Det finns inte några motsvarande bestämmelser för de övriga obligatoriska skolformerna.

Kursplaner, ämnesspecifika förmågor och kunskapskrav

Kursplanerna är de styrdokument som gäller för undervisningen i de olika ämnena. Varje kursplan inleds med en kort motivering till att det

enskilda ämnet finns i skolan. Därefter anges syftena med undervisningen i ämnet, vilka avslutas med att ämnesspecifika förmågor anges. Det centrala innehållet definierar sedan vad undervisningen ska behandla för att eleverna ska ges möjlighet att utveckla de ämnesspecifika förmågorna så långt som möjligt. Kursplanerna kompletteras med kunskapskrav vid slutet av årskurs 3, 6 och 9, beroende på ämne. Kunskapskraven beskriver den lägsta godtagbara kunskapsnivån för en elev i årskurs 3 och anger den kunskapsnivå som krävs för betygen A, C respektive E i årskurs 6 och 9.

Betyg sätts i grundskolan och i sameskolan från årskurs 6 och i specialskolan från årskurs 7

I grundskolan och sameskolan sätts betyg från och med årskurs 6 i alla ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen utom språkval. Betygssättning i språkval påbörjas i årskurs 7. I specialskolan gäller liknande betygsbestämmelser med den skillnaden att betygssättningen påbörjas ett år senare, dvs. i årskurs 7 och att betygssättning i språkval påbörjas i årskurs 8. För grundsärskolans elever gäller att betyg ska sättas om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det. I sådant fall ska betyg sättas från och med årskurs 6 i alla ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen (10 kap. 16 §, 11 kap. 19 §, 12 kap. 16 § och 13 kap. 16 § skollagen).

När betyg sätts innan ett ämne har avslutats, ska betygssättningen bygga på en bedömning av de kunskaper som eleven har inhämtat i ämnet till och med den aktuella terminen. Vid betygssättningen av ett ämne som har avslutats ska betyget bestämmas med hjälp av bestämda kunskapskrav. Terminsbetyg ska utfärdas vid slutet av varje termin från det att betygssättningen påbörjas (i årskurs 6 eller 7) till den näst sista terminen i skolformen. Den sista terminen ska det, i samband med att skolplikten upphör, utfärdas ett slutbetyg. Slutbetyget ska innehålla uppgifter om den högsta årskursen som eleven genomgått och om de senaste besluten om elevens betyg. Betyg som satts innan ett ämne har avslutats ska inte ingå i slutbetyget (10 kap. 19 och 20 §§, 11 kap. 22 och 23 §§, 12 kap. 19 och 20 §§ och 13 kap. 20 och 21 §§ skollagen och 6 kap. 11, 14 och 15 §§ skolförordningen).

Som betyg för godkända resultat ska i grundskolan, specialskolan och sameskolan någon av beteckningarna A, B, C, D eller E användas. Högsta betyg betecknas med A och lägsta betyg med E. Betyg för icke godkänt resultat betecknas med F. För en elev i grundsärskolan som inte uppnår kraven för betyget E, ska betyg inte sättas (10 kap. 17 §, 11 kap. 20 §, 12 kap. 17 § och 13 kap. 18 § skollagen).

Att läsa moderna språk kan ge högre meritvärde

Om antalet platser vid ett nationellt program i gymnasieskolan är färre än antalet sökande som ska tas emot ska företräde mellan de sökande bestämmas efter ett meritvärde som utgörs av summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg. Betygsvärdet för betygen har fastställts enligt följande:

Betyg	Betygsvärde
A	20
B	17,5
C	15
D	12,5
E	10
F	0

För sökande som fått betyg i moderna språk som språkval får meritvärdet beräknas på summan av betygsvärdena av detta betyg och de 16 bästa betygen i övrigt. Som nämnts tidigare innebär detta att det högsta meritvärdet utan betyg i moderna språk som språkval är 320 poäng och att det högsta meritvärdet med betyg i moderna språk som språkval är 340 poäng (7 kap. 4 § gymnasieförordningen [2010:2039]).

6 Grundskolans timplan och en stadieindelad skola

6.1 En stadieindelad timplan bidrar till en ökad likvärdighet i grundskolan

Regeringens bedömning: Det bör införas en stadieindelad timplan i grundskolan.

Statens skolverk bör få i uppdrag att ta fram förslag till stadieindelade timplaner för grundsärskolan, specialsolan och sameskolan.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Skolforskningsinstitutet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för delaktighet, Arbetsmiljöverket, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Sveriges Skolledarförbund* och flera kommuner, t.ex. *Borås, Nykvarns, Stockholms, Sunne, Sävsjö, Varbergs* och *Östersunds kommuner*.

Flera remissinstanser anser att förslaget att införa en stadieindelad timplan kan medföra en ökad likvärdighet, t.ex. *Statens skolinspektion, Lärarförbundet, Göteborgs universitet* och *Stockholms kommun*. *Arbetsmiljöverket* anför att förslaget om en stadieindelad timplan kan underlätta planering och uppföljning av undervisning, vilket kan vara positivt för lärarnas och huvudmännens arbetsbelastning.

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget och föreslår att regeringen ger en skolmyndighet i uppdrag att föreslå riktlinjer för hur huvudmännen, med minsta möjliga administrativa börda för lärare och rektorer, ska följa upp hur mycket undervisningstid en elev i verkligheten har fått per ämne och läsår.

Lärarnas Riksförbund välkomnar förslaget men avstyrker att det fortsatt ska finnas möjlighet att tillåta huvudmän att bedriva utbildning utan tillämpning av timplanen. Den stadieindelade timplanen måste enligt förbundet gälla för alla skolor för att säkra likvärdighet och rättssäkerhet för eleverna.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) tillstyrker förslaget, men anser att det nödvändigt att alla timplaner i de olika skolformerna börjar gälla samtidigt för att förslagen i promemorian ska fungera i specialskolan. Tidigare förändringar som genomförts successivt i de olika skolformerna har inneburit onödiga svårigheter för specialskolan.

Göteborgs kommun tillstyrker förslaget, men framhåller att svårigheterna vid skolbyten i praktiken kommer att kvarstå. Detta eftersom många skolor inte är stadieindelade.

Karlshamns kommun bedömer att en stadieindelad timplan kan bidra till att underlätta uppföljningen av att eleverna får den undervisningstid de minst ska vara garanterade och att behovet av kompletterande undervisning vid skolbyten minskar något. Kommunen framhåller dock att en flexibel timplan främjar ett ämnesövergripande arbetssätt med en helhetssyn på de nationellt satta målen.

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anser att den nya stadieindelade timplanen inte bör bli en tvingande reglering, utan att den i stället bör utgöra en rekommendation till huvudmännen. På så sätt ges de huvudmän som har en verksamhet med en mer flexibel timplan fortsatt möjlighet att arbeta på detta sätt. Därmed kan även de huvudmän som har organiserat sina skolor på annat sätt slippa genomföra organisatoriska förändringar utan att det finns behov av sådana. Det gäller t.ex. de huvudmän som har skolor för förskoleklassen och årskurs 1–5 (F–5) respektive 6–9.

Linköpings universitet bedömer att det i dagsläget inte bör införas en stadieindelad timplan i grundskolan. Universitetet menar att förändringstakten i skolan har varit hög under relativt lång tid och att de insatser som har gjorts, exempelvis förändringarna i läroplanen Lgr 11 samt större kompetensutvecklingsinsatser som matematik- och läsläsförbättring, behöver utvärderas för bedömning av vilka effekter dessa gett innan ytterligare insatser genomförs. *CETIS – Centrum för tekniken i skolan* ställer sig bakom yttrandet från Linköpings universitet.

Skälen för regeringens bedömning

En stadieindelad timplan underlättar uppföljning...

Som nämndes inledningsvis finns det studier som visar att det i dag förekommer brister i huvudmännens uppföljning av att eleverna verkligen får de undervisningstimmar som de har rätt till. I stället lägger huvudmännen i första hand fokus på att eleverna når kunskapskraven. Det är naturligtvis av centralt intresse för skolornas verksamhet att eleverna når dessa krav. Enligt regeringen finns det dock skäl att framhålla att en viktig förutsättning för att eleverna ska kunna nå kunskapskraven är att de får de undervisningstimmar som anges i timplanen. Av den anledningen är det av betydelse att huvudmännen genom ordentliga uppföljningar säkerställer att eleverna får undervisning i den omfattning de har rätt till.

Regeringen anser i likhet med *Skolinspektionen* att en stadiindelad timplan skapar fler naturliga avstämningstillfällen och kan bidra till en bättre uppföljning av att eleverna får den tid som anges i timplanen. En tydlig uppdelning av timplanen i låg-, mellan- och högstadium kan dessutom, som *Arbetsmiljöverket* framhåller, förväntas underlätta huvudmännens planering. Timplanen blir mer lättöverskådlig och möjliggör regelbundna uppföljningar, som enligt regeringen är nödvändiga för att kunna garantera att eleverna får den undervisning de har rätt till.

...och underlättar elevers flytt mellan skolor...

Enligt regeringen kan den stadielösa timplanen orsaka problem vid ett skolbyte eftersom en elev riskerar att inte få den undervisningstid som han eller hon är garanterad och därmed att gå miste om undervisning i delar av det centrala innehållet. Samtidigt finns det en risk för att eleven får läsa samma centrala innehåll två gånger. *Skolinspektionen* framhåller att med den nuvarande timplanen har undervisningstiden kommit att variera mellan olika huvudmän och skolor. Vidare upplever rektorer och lärare att elevernas rörlighet mellan skolor och kommuner har ökat och därmed att skolpersonalen i dag arbetar under delvis nya förutsättningar. Den information som följer med när en elev byter skola kan se väldigt olika ut och det saknas ofta uppgifter om hur mycket undervisningstid som eleven fått vid den tidigare skolan.

Göteborgs kommun anser att svårigheter vid skolbyten i praktiken kommer att kvarstå även med en stadiindelad timplan eftersom många skolor inte är indelade i stadier. Därmed kommer det enligt kommunen även fortsättningsvis att finnas krav på huvudmännen att följa upp undervisningstiden vid skolbyten. För att kunna göra detta måste huvudmännen definiera antalet timmar per årskurs. Regeringen är medveten om att en stadiindelad timplan inte per automatik leder till att elever får den undervisningstid de har rätt till. Det är dock redan i dag en central uppgift för huvudmännen att genom uppföljningar säkerställa att eleverna får det. Ett av syftena med den stadiindelade timplanen är att underlätta uppföljningsarbetet och därmed minska de svårigheter som enligt Göteborgs kommun kan uppstå vid skolbyten.

Den nuvarande timplanen i grundskolan gör det möjligt för en huvudman att avgöra om eleverna ska erbjudas undervisning i moderna språk inom ramen för språkval från årskurs 6 eller årskurs 7. Det har i vissa situationer resulterat i att elever i samband med skolbyten inte getts möjlighet till undervisning i moderna språk inom ramen för språkval på den nya skolan, eftersom de inte påbörjat sådan undervisning i årskurs 6. Som framgått av avsnitt 4 kan möjligheten till språkval ha betydelse i samband med att en elev söker till ett nationellt program i gymnasieskolan. När det gäller möjligheten till undervisning i moderna språk inom ramen för språkval gör regeringen bedömningen att förslaget i promemorian som innebär att eleverna ska erbjudas sådan undervisning med 48 timmar i mellanstadiet bör genomföras. Det medför att undervisningen ska påbörjas senast i årskurs 6 och därmed minskas risken att det uppstår situationer där en elev nekas sådan undervisning i samband med skolbyten. Med en stadiindelad timplan kommer ett skolbyte således ytterst sällan att leda till att eleven riskerar att gå miste om meritpoäng vid urval

till gymnasieskolans nationella program. En stadiindelad timplan kan vidare förväntas bidra till att skolbyten inte riskerar att orsaka att eleverna går miste om undervisningstimmar eller medföra extrastudier, jämfört med den ej stadiindelade timplanen och därmed underlättas skolbyten.

...och utgör en naturlig fortsättning på tidigare genomförda förändringar...

SKL anser att förslaget till stadiindelad timplan endast ska vara en rekommendation för att huvudmän som har organiserat skolor för exempelvis föreskoleklassen och årskurs 1–5 (F–5) respektive årskurs 6–9 inte ska behöva genomföra organisatoriska förändringar. Uppdelningen mellan F–5 och 6–9 följer 1994 års läroplan där det angavs s.k. uppnående- och strävansmål för det femte respektive nionde skolåret (se prop. 1992/93:220 s. 29 f.). Regeringen vill framhålla att det 2011 genomfördes en läroplansreform som innebar att det infördes nya kursplaner i samtliga ämnen. I samtliga kursplaner, förutom de i moderna språk och hem- och konsumentkunskap, formuleras det centrala innehållet för årskurs 1–3, 4–6 och 7–9. I moderna språk formuleras det centrala innehållet i stället för årskurs 4–9 och i hem- och konsumentkunskap för årskurs 1–6 och 7–9. För samtliga ämnen, förutom i moderna språk, finns det kunskapskrav för slutet av årskurs 6 och 9. För svenska eller svenska som andraspråk, matematik, natur- och samhällsorienterande ämnen finns dessutom kunskapskrav för slutet av årskurs 3. För moderna språk finns kunskapskrav för slutet av årskurs 9. Vidare genomförs nationella prov i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3, 6 och 9. Nationella prov i engelska genomförs i årskurs 6 och 9. I de natur- och samhällsorienterande ämnena genomförs nationella prov i årskurs 9. Vidare utgår behörighetskraven för bl.a. grund- och ämneslärare i grundskolan från indelningen årskurs 1–3, 4–6 och 7–9 (2 kap. 2, 6 och 8 §§ förordningen [2011:326] om legitimation för lärare och förskollärare). Därtill utgår grund- och ämneslärarutbildningens inriktningar från indelningen förskoleklass och årskurs 1–3, årskurs 4–6 och årskurs 7–9 (bilaga 2 till högskoleförordningen [1993:100]). Det har således redan genomförts ett antal reformer som inneburit att utvecklingen gått i riktning mot en tydligare stadiindelning av grundskolan och de övriga obligatoriska skolformerna.

Mot denna bakgrund utgör enligt regeringen en stadiindelad timplan en naturlig fortsättning på de förändringar som har genomförts. Med en stadiindelad timplan får den minsta garanterade undervisningstiden i de olika ämnena en tydligare koppling till kursplanerna och de nationella proven. På så sätt blir systemet mer enhetligt och greppbart. Regeringen vill framhålla att avsikten med den stadiindelade timplanen är att uppnå en ökad likvärdighet mellan skolor. Om timplanen, som SKL föreslår, skulle utgöra en rekommendation finns det en betydande risk att detta syfte motverkas och SKL:s förslag utgör därmed inte något lämpligt alternativ.

Karlshamns kommun delar bedömningen att en stadiindelad timplan kan bidra till att underlätta uppföljning och minska behovet av extrastudier vid skolbyten. Samtidigt pekar kommunen på att timplanen, genom att i allt för hög grad styra huvudmännen, kan motverka ett ämnes-

Prop. 2016/17:143 övergripande arbetssätt. Regeringen vill dock framhålla att den stadiindelade timplanen inte utesluter ämnesövergripande arbetssätt där huvudmän, rektorer och lärare finner det lämpligt. Det kommer även i fortsättningen att finnas möjlighet för rektorn att besluta om att det ska sättas ett sammanfattande betyg i årskurs 6 i de natur- och samhällsorienterade ämnena, om undervisningen i huvudsak har varit ämnesövergripande (10 kap. 15 § skollagen).

...och bidrar slutligt till en mer likvärdig skola

Ett antal remissinstanser, t.ex. *Läraryrket*, *Göteborgs universitet* och *Lärarnas Riksförbund*, är positiva till förslaget om en stadiindelad timplan i grundskolan eftersom den kommer att bidra till en ökad likvärdighet. Regeringen delar denna uppfattning och anser att en stadiindelad timplan kommer att ge huvudmännen bättre förutsättningar att säkerställa att eleverna får den undervisningstid som de har rätt till. Det kan i sin tur förväntas leda till förbättrade möjligheter för eleverna att nå kunskapskraven. Detta är viktiga byggstenar när det gäller det grundläggande kravet om att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Linköpings universitet och *CETIS* anser att det i dagsläget inte bör införas en stadiindelad timplan och pekar på att förändringstakten i skolan har varit hög under relativt lång tid. De insatser som har gjorts, som t.ex. förändringarna i läroplanen och större kompetensutvecklingsinsatser, behöver enligt dessa remissinstanser utvärderas innan det genomförs ytterligare insatser. Regeringen delar remissinstansernas uppfattning om att förändringar på skolområdet bör göras med urskiljning för att ge huvudmän och skolpersonal en rimlig arbetsro. Samtidigt måste det finnas utrymme för reformer som bedöms nödvändiga för att skolhuvudmännen ska kunna genomföra sitt uppdrag. Som nämnts tidigare framhåller vidare *Arbetsmiljöverket* att den stadiindelade timplanen kan förväntas underlätta huvudmännens planering, vilket kan vara positivt för lärarnas och huvudmännens arbetsbelastning. I avvägningen mellan behovet av att hålla en rimlig reformtakt och de fördelar som en stadiindelad timplan kan förväntas medföra, anser regeringen att syftet med förslaget, dvs. att den stadiindelade timplanen ska öka likvärdigheten i skolan, väger så pass tungt att förändringen bör genomföras så snart som möjligt.

Av samma skäl bör även timplanerna för de övriga obligatoriska skolformerna stadiindelade. Regeringen har förståelse för *SPSM:s* synpunkt att de stadiindelade timplanerna bör införas samtidigt i samtliga skolformer. Det saknas dock för närvarande ett beredningsunderlag för att kunna införa sådana timplaner i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. Skälen för att införa en stadiindelad timplan i grundskolan är så pass tunga att timplanen bör införas så snart som möjligt. Samtidigt har regeringen för avsikt att inom kort ge Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till stadiindelade timplaner för övriga obligatoriska skolformer.

Möjligheten att bedriva utbildning utan timplan bör finnas kvar

Lärarnas Riksförbund framhåller vikten av att den stadiindelade timplanen måste gälla för alla skolor och att det inte ska vara möjligt för

huvudmän att bedriva utbildning utan tillämpning av timplanen. De skäl som förbundet anför är likvärdighet och rättssäkerhet för eleverna. Regeringen har förståelse för denna synpunkt. De negativa konsekvenser som en stadielös timplan kan föra med sig borde vara särskilt tydliga på skolenheter där huvudmannen överhuvudtaget inte behöver tillämpa timplanen. Samtidigt gör de skäl som lyfts fram för att införa en stadieindelad timplan sig gällande även i förhållande till dessa elever, dvs. att ytterligare förbättra uppföljningen och utvärderingen av skolans arbete och därmed av möjligheten att tidigt sätta in extra stöd till de elever som är i behov av detta. Även elever på skolor som bedriver utbildning utan tillämpning av timplanen har ett intresse av att det skapas en ordning som säkerställer att de når kunskapskraven och att eventuella skolbyten inte försvåras i onödan. Vidare har de precis som alla andra elever rätt till en likvärdig utbildning.

För att den stadieindelade timplanen ska kunna utgöra grunden för en likvärdig skola är det enligt regeringen nödvändigt att det finns en skyldighet för det stora flertalet av huvudmännen att tillämpa timplanen. Dessa förhållanden talar för att möjligheten att meddela undantag från att tillämpa timplanen bör tas bort. Det finns dock skäl att framhålla att när denna möjlighet infördes uttalades att en förutsättning för att ett undantag från att tillämpa timplanen ska kunna medges bör vara att huvudmannen kan visa godtagbara pedagogiska eller organisatoriska skäl för detta. Huvudmannen måste även visa hur det kommer att säkerställas att utbildningen håller en så hög kvalitet att eleverna ges fullgoda förutsättningar att nå utbildningens mål. Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn bevaka att villkoren för undantagen uppfylls (prop. 2009/10:165 s. 369).

Det kan således i vissa undantagsfall finnas huvudmän som bedriver en utbildning med ett pedagogiskt innehåll som inte låter sig förenas med grundskolans timplan. Dessa huvudmän bör enligt regeringen även fortsättningsvis ges förutsättningar att bedriva utbildning och det talar emot att möjligheten till undantag från att tillämpa timplanen bör tas bort. Till detta kommer att en huvudman inte får bedriva undervisning utan timplan om inte huvudmannen har fått ett tillstånd från Skolinspektionen. Ett sådant tillstånd får bara lämnas om huvudmannen har godtagbara pedagogiska eller organisatoriska skäl för att bedriva utbildning utan timplan och eleverna ges förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. De rättssäkerhetskrav som ligger bakom förslaget till en stadieindelad timplan tillgodoses därmed även i förhållande till dessa elever.

Regeringen bedömer därmed till skillnad från *Lärarnas Riksförbund* att möjligheten att bevilja undantag från skyldigheten att tillämpa timplanen ska finnas kvar. Regeringen vill dock framhålla att utgångspunkten måste vara att den stadieindelade timplanen ska tillämpas i grundskolan och att tillstånd att få bedriva utbildning utan timplan bara ska lämnas i undantagsfall.

6.2 En reglering av timplanen på förordningsnivå ger ett enhetligt normgivningssystem

Regeringens förslag: Regeringen ska ges ett bemyndigande att meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden i grundskolan (timplan). Grundskolans timplan i bilaga 1 till skollagen ska upphöra att gälla. Det befintliga bemyndigandet i skollagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om timplanen för grundsärskolan ska ändras så att möjligheten för regeringen att delegera föreskrifträtten till en myndighet tas bort.

Vidare ska upplysningsbestämmelsen om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter om timplanen för specialskolan och sameskolan förtydligas så att det framgår att så kan ske med stöd av den s.k. restkompetensen.

Slutligen ska en felaktig hänvisning i en paragraf korrigeras.

Regeringens bedömning: Grundskolans timplan bör regleras som en bilaga till skolförordningen.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning. I promemorian lämnas det dock inte något förslag om korrigering av den felaktiga hänvisningen.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk*, *Statens skolinspektion*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Skolväsendets överklagandenämnd*, *Sameskolstyrelsen*, *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering*, *Lärarnas Riksförbund*, *Gymnastik- och idrottshögskolan*, *Göteborgs universitet*, *Borås*, *Göteborgs, Karlshamns och Sollentuna kommuner* och *Svenskt Näringsliv*.

Skolverket framhåller att även om de olika timplanerna skiljer sig åt är det viktigt att de revideras och beslutas i relation till varandra. Detta för att säkerställa likvärdigheten mellan skolformerna och möjliggöra integrering och övergång mellan olika skolformer. En gemensam reglering av timplanerna som bilagor i skolförordningen underlättar och kan göra sådana förändringsprocesser snabbare och mer flexibla. Samtidigt påminner Skolverket om vikten av långsiktighet vid förändringar av timplaner för grundskolan och motsvarande skolformer.

Skolinspektionen framhåller att genom förändringen kommer timplanerna för de obligatoriska skolformerna att hamna på samma författningsnivå.

Göteborgs kommun anser att förslaget bidrar till en enhetlig reglering av skolformerna.

Sameskolstyrelsen menar att det är av yttersta vikt att samtliga skolformer finns under samma förordning alternativt skollagen och att förändringen därmed kommer att medföra att likvärdigheten mellan de olika skolformerna ökar.

Lärarnas Riksförbund har inget att invända mot förslaget och framhåller att det kan vara en fördel att inte behöva ändra i skollagen förutsatt att det finns goda och väl underbyggda skäl att snabbt behöva göra justeringar. Förbundet framhåller samtidigt vikten av att lärare ges långsiktiga förutsättningar att bedriva undervisning i grundskolan och inte tvingas att

med kort varsel, och bristande implementering, anpassa sig till nya förutsättningar. *Läraryrket* har en liknande uppfattning och anser att förslaget är positivt men framhåller att det inte får leda till att timplanen ändras ofta och att förändringar genomförs utan förberedelser. Läraryrket framhåller att alla förändringar bör utgå från elevernas behov, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skellefteå kommun anser att förslaget är oroande. Kommunen pekar på att det redan i dag sker för många och för snabba förändringar i styrningen av svensk skola. Av den anledningen bör timplanerna regleras som bilagor till skollagen. Det skulle skapa ökad tröghet i systemet, något som enligt kommunen skulle vara i enlighet med Skolkommisionens synpunkter om att skapa långsiktiga förutsättningar i utbildningssystemet.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

De obligatoriska skolformernas timplaner finns i olika regelkomplex

Det finns en timplan för varje obligatorisk skolform, men i dag återfinns timplanerna i två olika regelkomplex. Medan grundskolans timplan regleras i en bilaga till skollagen, återfinns de övriga obligatoriska skolformernas timplaner som bilagor till skolförordningen. Denna skillnad innebär bl.a. att det krävs att riksdagen beslutar om en lagändring för att det ska kunna ske en förändring av grundskolans timplan, medan det för en förändring av de övriga timplanerna är tillräckligt att regeringen beslutar om en förordningsändring.

När det gäller grundsärskolan finns det i den nuvarande skollagen ett bemyndigande enligt vilket regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). I motsvarande bestämmelser för specialskolan och sameskolan finns en upplysning om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan) (11 kap. 7 § tredje stycket, 12 kap. 5 § tredje stycket och 13 kap. 5 § tredje stycket skollagen).

Om grundskolans timplan regleras i skolförordningen uppnås en rimlig balans mellan styrning och flexibilitet

En stadiindelad timplan i grundskolan innebär en ökad, men enligt regeringen nödvändig, styrning av huvudmännens fördelning av den minsta garanterade undervisningstiden. Den ökade styrning som en stadiindelad timplan innebär kan dock medföra att det i fortsättningen kommer att uppstå fler situationer där exempelvis huvudmännen uppmärksammar ett behov av att det genomförs förändringar i timplanen. En reglering av grundskolans timplan på förordningsnivå kan underlätta och göra förändringsprocessen snabbare. En sådan ordning innebär å ena sidan att timplanen är centralt reglerad och stadiindelad i syfte att skapa en likvärdig skola och att det å andra sidan finns rimliga möjligheter att ändra i timplanen när ett sådant behov uppstår. Timplanen var senast reglerad i 1980 års läroplan (Lgr 80), dvs. inte heller då reglerades timplanen på lagnivå. Denna gång anser dock regeringen att den stadiindelade timplanen bör regleras som en bilaga till skolförordningen. Som framgått

Prop. 2016/17:143 ovan regleras redan timplanerna för de övriga obligatoriska skolformerna som bilagor till den förordningen. Ett återinförande av grundskolans timplan till förordningsnivå skapar därmed en enhetlig struktur för de obligatoriska skolformerna.

Läraryförbundet uttrycker vikten av att förändringen inte får medföra att det sker alltför frekventa förändringar av timplanen. *Skellefteå kommun* delar Läraryförbundets synpunkt men anser att de många och snabba förändringarna redan är en realitet. Skellefteå kommun menar därför att den tröghet det innebär att timplanerna är bilagor till skollagen är avgörande för att skapa långsiktiga förutsättningar i utbildningssystemet. Regeringen delar uppfattningen att det är viktigt att timplanen utgör en stabil grund för grundskolans verksamhet och att huvudmän, rektorer och lärare får långsiktiga förutsättningar för sin verksamhet. Samtidigt bör eventuella behov av förändringar som kan visa sig uppstå vid den praktiska tillämpningen av en stadiindelad timplan kunna tas om hand på ett relativt smidigt sätt. Det är inte bara ändringar på lagnivå som omfattas av grundlagens beredningskrav utan detta krav omfattar även förordningsändringar. Det är därför viktigt att eventuella ändringar i timplanen föregås av ett noggrant beredningsförfarande där bl.a. huvudmännens, professionens och föräldra- och elevorganisationernas uppfattningar inhämtas.

Sammantaget anser regeringen att övervägande skäl talar för att en stadiindelad timplan för grundskolan, i likhet med vad som gällde tidigare och som redan gäller för övriga obligatoriska skolformer, bör regleras på förordningsnivå. Ett bemyndigande om att regeringen får meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden i grundskolan bör dock inte kompletteras med en möjlighet för regeringen att subdelegera föreskriftsrätten till en förvaltningsmyndighet. Regeringen anser att en sådan möjlighet inte heller bör finnas när det gäller grundsärskolan. Av den anledningen föreslår regeringen att den befintliga möjligheten för regeringen att subdelegera rätten att meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden till en förvaltningsmyndighet i fråga om grundsärskolans timplan, vilken hittills aldrig har utnyttjats, ska tas bort.

Behövs det ett särskilt normgivningsbemyndigande för att regeringen ska kunna meddela föreskrifter om timplanen för grundskolan?

En förutsättning för att grundskolans timplan ska kunna införas som en bilaga till skolförordningen är att regeringen har rätt att meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden. Som framgått ovan finns det i fråga om grundsärskolan ett bemyndigande i skollagen för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden. Beträffande de två övriga obligatoriska skolformerna (specialskolan och sameskolan) har det i skollagen införts upplysningar om att regeringen meddelar föreskrifter om timplan. Upplysningarna avser den rätt regeringen har att meddela föreskrifter som enligt grundlagen inte ska meddelas av riksdagen (8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen). Denna föreskriftsrätt brukar benämnas regeringens restkompetens.

Till restkompetensen hör framför allt sådana offentlighetsrättsliga föreskrifter som inte gäller förhållandet mellan enskilda och det allmänna

utan är av intern natur, dvs. främst föreskrifter som riktar sig till enbart de statliga förvaltningsmyndigheterna. Till denna kompetens hör också bl.a. föreskrifter som angår förhållandet mellan enskilda och det allmänna, men som från den enskildes synpunkt inte är betungande utan gynnande eller neutrala (prop. 1973:90 s. 306).

Huvudmän för grundskolan är kommuner eller enskilda som har godkänts som huvudmän (2 kap. 2 § första stycket och 5 § första stycket skollagen). För specialskolan och sameskolan är det däremot staten som är huvudman (2 kap. 4 § skollagen). Detta är förklaringen till att timplanerna för specialskolan och sameskolan regleras i skolförordningen med stöd av regeringens restkompetens. Motsvarande reglering för grundskolan och grundsärskolan riktar sig däremot till kommunala och enskilda huvudmän. Av den anledningen bör det enligt regeringen i skollagen, i likhet med vad som gäller i fråga om grundsärskolan, införas ett bemyndigande som ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden i grundskolan. Som redan har nämnts bör vidare bemyndigandet att meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden för grundsärskolan inskränkas till att enbart avse regeringen.

Upplysningsbestämmelserna om specialskolan och sameskolan bör förtydligas

Av de nuvarande upplysningsbestämmelserna som gäller möjligheten för regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden i specialskolan och sameskolan (12 kap. 5 § och 13 kap. 5 §) framgår inte att det är fråga om regeringens restkompetens enligt 8 kap. 7 § regeringsformen. Upplysningsbestämmelserna bör förtydligas i detta avseende.

Slutligen har det uppmärksammats att det i 12 kap. 5 § andra stycket gjorts en felaktig hänvisning till 3 kap. 12 c § tredje stycket, när hänvisningen egentligen ska vara till 3 kap. 12 c § andra stycket 2 (jfr prop. 2014/15:45 s. 65–66). Bestämmelsen bör korrigeras.

6.3 Benämningarna låg-, mellan- och högstadium ska återinföras i skollagen

Regeringens förslag: Benämningarna låg-, mellan- och högstadium ska införas i skollagen. För utbildningen

- i grundskolan och grundsärskolan delas de nio årskurserna in i lågstadiet (årskurs 1–3), mellanstadiet (årskurs 4–6) och högstadiet (årskurs 7–9),
- i specialskolan delas de tio årskurserna in i lågstadiet (årskurs 1–4), mellanstadiet (årskurs 5–7) och högstadiet (årskurs 8–10), och
- i sameskolan delas de sex årskurserna in i lågstadiet (årskurs 1–3) och mellanstadiet (årskurs 4–6).

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås att benämningarna låg- och mellan-

Prop. 2016/17:143 stadium införs i 7 kap. 7 § skollagen. Vidare har förslaget i promemorian en annan redaktionell utformning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Statens skolinspektion, Lärarnas Riksförbund, Gymnastik- och idrotts-högskolan, Svenska Kommunalarbetarförbundet* och flertalet kommuner, bl.a. *Ale, Borås, Göteborgs, Karlshamns, Skellefteå, Stockholms* och *Sävsjö kommuner*.

Skolinspektionen är positiv till förslaget och framhåller att stadienämningarna har levt kvar i praktiken. Vidare anser *Skolinspektionen* att flera skolpolitiska reformer på senare år har utgått från en stadiindelning. Även *Sävsjö kommun* ställer sig positiv till förslaget och menar att lärarutbildningens utformning med indelningen i årskurserna 1–3, 4–6 och 7–9 tydliggörs med en stadiindelad timplan där begreppen låg-, mellan- och högstadiet införs i skollagen. *Ale kommun* menar att det känns naturligt att återinföra stadienämningarna, då dessa begrepp aldrig riktigt har suddats ut i benämningarna av årskurserna 1–3, 4–6 och 7–9. *Stockholms kommun* anser att benämningarna låg-, mellan- och högstadiet är väl etablerade och används i olika sammanhang, varför ett återinförande i skollagen känns rimligt. Även *Kramfors* och *Skellefteå kommuner* framhåller att begreppen är väletablerade.

Göteborgs kommun tillstyrker förslaget men påpekar att en stadiindelning aktualiserar frågan om hur skolor ska organisera sin verksamhet. Många skolor är i dag organiserade över de stadiegränser som föreslås i promemorian, exempelvis F–5-skolor. För att kunna leva upp till en stadiindelad skola och tillhörande timplan anser kommunen att delar av verksamheten behöver omorganiseras. Lärarnas tjänstefördelning behöver ses över och årskursbaserade timplaner behöver tas fram för att säkerställa timtilldelningen vid skolbyten, exempelvis från F–5 till 6–9. På längre sikt kan skolorganisationen behöva ses över för att anpassa skolorna efter den nya stadiindelningen. Dessa konsekvenser berörs inte i promemorian.

Karlshamns kommun framhåller att frågan inte har någon betydelse för skolhuvudmannens organisation.

Svenska Kommunalarbetarförbundet anser att ett återinförande av begreppen låg-, mellan- och högstadiet i skollagen kommer att innebära en mer likvärdig struktur av grundskolan, vilket enligt förbundet underlättar elevers övergång mellan skolor och kommuner.

Läraryrket påpekar att det finns en risk med att återigen benämna stadierna låg-, mellan- och högstadium. Förbundet anser att begreppen kan ge en uppfattning av en återgång till olika företeelser som tidigare förknippades med de olika stadierna som t.ex. klasslärare i lågstadiet. Skolan arbetar med ett långsiktigt F–9-perspektiv där indelningar och uppdelningar mellan årskurser i skolor och arbetslag ser olika ut. Enligt *Läraryrket* kan begreppen med stadier ge föreställning om hur skolor ska vara organiserade. Förbundet anser därför att den nuvarande benämningen med siffrorna på årskurser ska kvarstå.

Idéburna skolors riksförbund framför att förslaget får flera konsekvenser, t.ex. i hur resurser fördelas, vilket enligt förbundet innebär att skolor tvingas att anpassa sin organisation efter denna indelning.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen delar *Skolinspektionens* och *Ale kommuns* uppfattning att även om stadienämningarna utmönstrades ur skollagen för ett antal år sedan, lever dessa kvar i praktiken och används bl.a. i kommunikationen mellan hem och skola. Även regeringen använder terminologin låg-, mellan- och högstadiet i olika typer av texter. Som framgår av avsnitt 6.1 har det vidare införts kunskapskrav och nationella prov i årskurs 3, 6 och 9. Vidare utgår behörighetskraven för bl.a. grund- och ämneslärare i grundskolan från indelningen årskurs 1–3, 4–6 och 7–9 (2 kap. 2, 6 och 8 §§ förordningen [2011:326] om legitimation för lärare och förskollärare). Därtill utgår grund- och ämneslärarutbildningens inriktningar från indelningen förskoleklass och årskurs 1–3, 4–6 samt 7–9 (bilaga 2 till högskoleförordningen [1993:100]). De redan genomförda reformerna är några av de omständigheter som ligger till grund för regeringens ställningstagande i avsnitt 6.1 om att lägga fram ett förslag som innebär att den garanterade undervisningstiden i grundskolan ska fördelas mellan årskurs 1–3, 4–6 och 7–9.

Med anledning av promemorians förslag om att införa stadietbegreppen låg-, mellan- och högstadium i skollagen anser *Göteborgs kommun* att det på längre sikt kan behövas en översyn av skolorganisationen för att anpassa skolorna efter stadiindelningen. *Läraryrket* framhåller att stadietbegreppen kan ge en given föreställning om hur man tror att en skola ska vara organiserad. Enligt förbundet kan begreppen i sig även ge en uppfattning om att man går tillbaka till olika företeelser som tidigare förknippades med de olika stadierna. *Idéburna skolors riksförbund* går ett steg längre och anser att förslaget kommer att medföra att skolor tvingas anpassa sin organisation efter denna indelning. Regeringen anser att införandet av benämningarna låg-, mellan- och högstadium i skollagen måste ses som en naturlig följd av att en stadiindelad timplan införs. Stadienämningarna kommer bl.a. att underlätta kommunikationen med t.ex. föräldrarna om den stadiindelade timplanen. Benämningarna låg-, mellan- och högstadium måste även tolkas mot bakgrund av skolans kontinuerliga utveckling hittills och framöver. Som nämnts tidigare är avsikten med den stadiindelade timplanen att den ska bidra till att underlätta huvudmäns och rektorers planering och uppföljning av att eleverna faktiskt får den undervisningstid de har rätt till. Vidare är avsikten att en stadiindelning ska minska risken för att elever i samband med skolbyten får läsa om ett visst innehåll och kanske gå miste om ett annat. Ett övergripande mål med stadiindelningen är således att ge förutsättning för utvecklingen mot en mer jämlik skola. När så sker bedömer regeringen att det inte finns någon större risk för att stadienämningarna i sig kommer sända andra icke avsedda signaler om hur skolverksamheten ska organiseras. Dessa benämningar behöver inte, som *Karlshamns kommun* påpekar, ha någon betydelse för skolhuvudmännens organisation i stort. Som *Kramfors*, *Skellefteå* och *Stockholms kommuner* framhåller är vidare stadienämningarna i vissa kommuner redan väl etablerade.

Som framgår av avsnitt 6.1 föreslår regeringen att timplanen för grundskolan, i likhet med timplanerna i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska regleras på förordningsnivå. Regeringen gör vidare bedömningen att Skolverket bör få i uppdrag att ta fram förslag till

stadieindelade timplaner för de tre sistnämnda skolformerna. Stadieindelningen för samtliga obligatoriska skolformer bör dock föras in i skollagen redan nu. Det innebär att i grundskolan och grundsärskolan ska de nio årskurserna delas in i lågstadiet (årskurs 1–3), mellanstadiet (årskurs 4–6) och högstadiet (årskurs 7–9). Specialskolans tio årskurser ska delas in i lågstadiet (årskurs 1–4), mellanstadiet (årskurs 5–7) och högstadiet (årskurs 8–10), och sameskolans sex årskurser ska delas in i lågstadiet (årskurs 1–3) och mellanstadiet (årskurs 4–6). Detta bör anges i de bestämmelser i respektive skolformskapitel som reglerar årskurs, läsår och terminer (10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 §). För en ökad tydlighet ges bestämmelserna en något annan utformning än den som föreslås i promemorian.

I promemorian föreslås att benämningarna låg- och mellanstadium ska anges redan i 7 kap. 7 § skollagen, där det regleras att barn till samer får fullgöra sin skolplikt i sameskolan i stället för i årskurs 1–6 i grundskolan. Eftersom benämningarna låg- och mellanstadium inte ges någon närmare förklaring i paragrafen utan först i 10 kap. 3 §, och då en sådan förklaring har sin naturliga plats i sistnämnda paragraf, är det inte lämpligt att införa benämningarna redan i 7 kap. 7 §. Promemorians förslag bör således inte genomföras i denna del.

7 Om moderna språk anges som ett ämne blir regleringen enhetligare

Regeringens förslag: Moderna språk ska anges som ett ämne i skollagen som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval i grundskolan och specialskolan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Barnombudsmanen*, *Statskontoret*, *Statens skolverk*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Barn- och elevombudet*, *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*, *Arbetsmiljöverket*, *Borås*, *Göteborgs*, *Nykvärns*, *Ovanåkers*, *Sollentuna*, *Stockholms*, *Sunne*, *Sävsjö*, *Tierps* och *Varbergs kommuner* samt *Sveriges Elevråd SVEA*.

Statens skolinspektion anser att förslaget medför en ökad tydlighet och *Lärarnas Riksförbund* ser förslaget som ett välkommet steg för att bidra till en stathöjning för de moderna språken.

Karlshamns kommun anser att förändringen att formellt göra moderna språk till ett ämne inte påverkar huvudmannen då det i realiteten redan hanteras på det sättet.

Skälen för regeringens förslag: Varje ämne ska ha en kursplan (10 kap. 8 § skollagen). Eftersom språkval saknar kursplan utgör det inte något ämne i skollagens mening. Trots detta anges språkval som ett ämne i skollagen (10 kap. 4 §, 12 kap. 4 § och 13 kap. 4 § skollagen). Språkvalet är i stället en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa val. Inom

ramen för språkval ska huvudmannen bl.a. erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska samt eventuellt ytterligare språk (9 kap. 5 § skolförordningen). För dessa språk gäller kursplanen i moderna språk. Eftersom moderna språk har en kursplan är det ett ämne i skollagens mening men anges inte som ett ämne i skollagen. Denna brist kan leda till att moderna språk inte uppfattas som ett eget ämne. Vidare innebär den nuvarande ordningen att ämnen inte regleras på ett enhetligt sätt i skollagen.

Regeringen delar *Skolverkets* och *Skolinspektionens* uppfattning att det kan bidra till en ökad enhetlighet och tydlighet om moderna språk anges som ett ämne i skollagen. En sådan förändring kan även, som *Lärarnas Riksförbund* framhåller, bidra till att höja de moderna språkens status. *Karlsхамns kommun* framhåller i och för sig att moderna språk redan i dag hanteras som ett ämne. Regeringen anser dock att det är viktigt att regleringen i skollagen är konsekvent och enhetlig. Det bör därför framgå av skollagen att moderna språk är ett ämne.

Uttrycket språkval bör fortsatt användas inom grundskolan och specialskolan som benämning på den tid som finns avsatt i timplanen inom vilken en elev bl.a. kan välja att läsa ett modernt språk. Regeringen anser därför att det av skollagen bör framgå att det inom grundskolan och specialskolan som ämnen bl.a. ska finnas moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval.

8 För att uppnå likvärdighet ska sameskolans elever erbjudas språkval

Regeringens förslag: Den minsta garanterade undervisningstiden i sameskolan ska utökas med 48 timmar. I skollagen ska moderna språk anges som ett ämne som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval i sameskolan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Sametinget*, *Barnombudsmannen*, *Barn- och elevombudet*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Statskontoret*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Skolforskningsinstitutet*, *Göteborgs universitet*, *Malmö högskola*, *Umeå universitet*, *Göteborgs*, *Nykvarns*, *Ovanåkers*, *Sollentuna*, *Stockholms*, *Strängnäs*, *Sävsjö*, *Tierps* och *Varbergs kommuner*, *Lärarnas Riksförbund* och *Sveriges Vägledarförening*.

Även *Statens skolverk* och *Statens skolinspektion* tillstyrker förslaget. Skolverket anser att det handlar om att säkerställa likvärdighet mellan skolformerna och att underlätta övergången i grundskolan i årskurs 7. Skolinspektionen anser att förslaget är bra då det ger elever i sameskolan samma förutsättningar som elever i grundskolan.

Sameskolstyrelsen anser att tanken med språkval i årskurs 6 är god men framhåller att förslaget kan medföra att intresset för samiskan minskar. I

Prop. 2016/17:143 dag läser sameskolans elever, till skillnad från elever i grundskolan, även samiska och det innebär att förslaget medför att sameskolans elever kommer att läsa fyra språk i årskurs 6. Enligt Sameskolstyrelsen tappar samiskan mark och ett språkval i årskurs 6 kan bidra till att intresset för samiska minskar ytterligare.

Skälen för regeringens förslag

I sameskolans timplan finns inte språkval och det kan leda till svårigheter vid skolbyten

Utbildningen i sameskolan ska ge en utbildning med samisk inriktning som i övrigt motsvarar utbildningen i årskurs 1–6 i grundskolan (13 kap. 2 § skollagen). Efter årskurs 6 fullgör sameskolans elever resterande delen av sin skolplikt i grundskolan. I sameskolans timplan finns inte någon tid avsatt för språkval. Därmed har sameskolans elever inte möjlighet att studera ett modernt språk inom ramen för språkvalet.

Det förslag till stadiindelad timplan för grundskolan som presenteras i promemorian innebär bl.a. att grundskolans elever ska vara garanterade minst 48 timmar språkval i mellanstadiet. Förslaget innebär därmed att grundskolans elever kommer att ges möjlighet att påbörja studier i ett modernt språk senast i årskurs 6. Ett av skälen till förslaget är att den hittills gällande ordningen, där studier inom språkval kan påbörjas antingen i årskurs 6 eller 7 kan resultera i att elever nekas möjlighet att läsa ett språk i årskurs 7 efter ett skolbyte, eftersom de inte påbörjat studier inom språkval i årskurs 6. Eftersom det i dag inte finns någon tid för språkval i sameskolans timplan riskerar det att leda till att sameskolans elever nekas möjligheten att läsa språk inom ramen för språkval när de börjar i grundskolan i årskurs 7.

Sameskolans elever bör ha rätt till språkval för att få samma förutsättningar som grundskolans elever

Enligt regeringen måste målsättningen, som *Skolverket* framhåller, vara att elevernas övergång från sameskolan till grundskolan ska kunna ske så enkelt som möjligt. För att uppnå detta är det nödvändigt att se till att de båda skolformernas timplaner inte innehåller omotiverade skillnader som försvårar övergången mellan de båda skolformerna.

Nuvarande ordning innebär att eleverna i sameskolan riskerar att i högstadiet inte kunna tillgodogöra sig meritpoäng för betyg i moderna språk inom ramen för språkval och därmed ges sämre förutsättningar i urvalsprocessen till gymnasieskolan (jfr avsnitt 6.1). Detta förhållande talar för att eleverna i sameskolan bör ges samma möjlighet till språkval i mellanstadiet som eleverna i grundskolan.

Vidare finns det studier som visar på fördelar med att starta tidigt med språkundervisning. Ett exempel är *Skolverket*s fördjupade studie Att tala eller inte tala spanska (*Skolverket*, 2014) som tar sin utgångspunkt i den 2011 genomförda internationella språkstudien European Survey of Language Competences (ESLC). Studien visar att de elever som börjar studierna i spanska i årskurs 6 generellt sett når högre resultat än de som börjar i årskurs 7. Fördelarna med att börja lära sig språk så tidigt som

möjligt gör att det enligt regeringen finns skäl att garantera en start för studier i moderna språk för alla elever senast i årskurs 6.

Sameskolstyrelsen är orolig över att förslaget kan leda till att intresset för samiska kommer att minska. Av den anledningen vill regeringen framhålla att elever i grundskolan som har ett annat modersmål än svenska har möjligheten att läsa modersmål, vilket innebär att dessa elever också studerar fyra språk. Vårterminen 2016 var det 13 600 elever i årskurs 6 som hade uppnått minst betyget E i modersmål. Till skillnad från modersmål är samiskan ett obligatoriskt ämne i sameskolan. Regeringen anser därmed att de risker, som *Sameskolstyrelsen* ser med förslaget att införa språkval i sameskolan, inte ska överdrivas. Vidare ska de fördelar, i form av bl.a. en ökad likvärdighet mellan skolformerna, som förslaget kan förväntas föra med sig beaktas.

Regeringen anser därför att övervägande skäl talar för att sameskolans elever bör få möjlighet till språkval i samma omfattning som grundskolans elever. Det föreslås därför att den undervisningstid som sameskolans elever minst är garanterade ska utökas med 48 timmar. Vidare föreslås att det i skollagen ska anges att moderna språk är ett ämne som ska erbjudas sameskolans elever inom ramen för språkval.

9 Ett enhetligt betygssystem bidrar till ökad likvärdighet

Regeringens förslag: Betyg i grundskolan och sameskolan ska sättas i alla ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6. Detsamma ska gälla i grundsärskolan om en elev eller en elevs vårdnadshavare begär att betyg ska sättas. Betyg i specialskolan ska sättas i alla ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 7.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget, bl.a. *Statens skolverk*, *Statens skolinspektion*, *Göteborgs universitet*, *Lärarnas Riksförbund* och flera kommuner, t.ex. *Göteborgs*, *Karlshamns*, *Stockholms* och *Strängnäs kommuner*.

Göteborgs universitet menar att det är viktigt att det sätts betyg i årskurs 6 i de ämnen eleven har fått undervisning i.

Specialpedagogiska skolmyndigheten framhåller att *Skolverket* bör ges i uppdrag att ta fram förslag på kunskapskrav i moderna språk för specialskolan och att dessa behöver börja gälla samtidigt som motsvarande förändringar sker i grundskolan.

Skellefteå kommun är positiv till förslaget, men anser att förändringen innebär ökade svårigheter att säkerställa att det finns legitimerade lärare i respektive språk. Det kommer med andra ord att behövas fler lärare inom en kategori lärare som det redan är brist på, något som leder till ökade kostnader för arbetsgivarna. *Sveriges Skolledarförbund* delar denna uppfattning.

Karlsхамns kommun anser att betygssättning från årskurs 6 i alla ämnen får ses som en logisk följd av förslaget om att moderna språk ska erbjudas från årskurs 6. Kommunen framhåller att förslaget om undervisning i moderna språk från årskurs 6 riskerar att medföra höga kostnader och organisatoriska svårigheter. *Kramfors kommun* anför att det inte är helt enkelt att lösa schemaläggning och krav på lärares behörighet på alla skolenheter. Av den anledningen måste det finnas en viss flexibilitet i regelverket som exempelvis möjlighet till fördelning av timmar mellan stadierna eller distansundervisning.

Sunne kommun är tveksam till förslaget. Kommunen har sex små byskolor där det skulle bli aktuellt med fjärrundervisning, vilket kräver att samtliga skolor samordnar sina scheman med kommunens enda högskoleskola där språklärare finns. Alternativet att köpa fjärrundervisning från annan huvudman ska föregås av upphandling och kräver extra administration. Kommunen anför att om fjärrundervisning tillämpas kommer varje undervisningsgrupp att behöva lärarstöd på plats, vilket innebär att kostnaderna för förändringen kommer att bli betydligt högre än de tillkommande timmar för betygssättning som redovisas i promemorian. *Ale kommun* har en liknande invändning och framhåller förslaget om undervisning i moderna språk från årskurs 6 kommer att bli kostsamt för många kommuner. Kommunen förutsätter därför att förändringen inte kommer genomföras.

Arbetsmiljöverket menar att det merarbete som förväntas uppstå när lärarna ska betygsätta eleverna i samtliga ämnen från årskurs 6 kan vara tillräckligt för att skapa en ohälsosam arbetsbelastning. Detta eftersom arbetsbelastningen för lärare redan i många fall är hög.

Skälen för regeringens förslag

Betygsättning i moderna språk påbörjas ett år senare än i övriga ämnen

Betygsättning i grundskolan ska sättas första gången i samtliga ämnen, utom i språkval, från och med årskurs 6. Betyg i språkval sätts från och med årskurs 7. Sameskolan omfattar årskurs 1–6 och betyg ska sättas från och med årskurs 6 i samtliga ämnen förutom språkval. Samma princip gäller för specialskolan med den skillnaden att betygssättningen påbörjas ett år senare. Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär att ska betyg sättas i grundsärskolans ämnen. I likhet med vad som gäller för grundskolan och sameskolan ska betyg i så fall sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6. Om en elev har läst ett ämne enligt grundskolans kursplaner och eleven eller elevens vårdnadshavare begär att betyg ska sättas i ämnet, ska de bestämmelser som gäller för betygssättning i grundskolan tillämpas (10 kap. 16 §, 11 kap. 19 och 21 §§, 12 kap. 16 § och 13 kap. 16 § skollagen).

De nuvarande betygsbestämmelserna började gälla höstterminen 2012. Som skäl för att införa betyg i årskurs 6 i grundskolan och sameskolan angavs att det var ett sätt att ytterligare förbättra uppföljningen och utvärderingen av skolans arbete och därmed möjligheten att tidigt sätta in extra stöd till de elever som är i behov av detta. I motiven framhölls att betygen bidrar till att elever som har svårigheter att uppnå kunskapskraven uppmärksammas av rektorn och lärarna. För att en elev ska nå utbildningens mål och utvecklas till sin fulla potential behövs uppmuntran,

stöd och hjälp såväl i skolan som i hemmet. Med tidigare betyg förbättras även informationen till föräldrarna om hur det går för deras barn i skolarbetet (prop. 2009/10:219 s. 10 f.).

När det gäller språkval har det hittills funnits en möjlighet för huvudmännen att avgöra när det utifrån lokala förhållanden har varit lämpligt att påbörja undervisningen. Det har varit vanligt att undervisningen påbörjats antingen i årskurs 6 eller i årskurs 7. Det har ansetts rimligt att betygssättningen i språkval påbörjats vid samma tidpunkt för samtliga elever och därför infördes den nuvarande bestämmelsen som innebär att betygssättningen i språkval ska påbörjas i årskurs 7 i grundskolan och ett år senare i specialskolan (prop. 2009/10:219 s. 14). Det förslag till studieindelad timplan för grundskolan som presenteras i promemorian innebär bl.a. att eleverna kommer att få undervisning i språkval senast i årskurs 6. Detta innebär att det avgörande argumentet för att betygssättning i språkval i grundskolan ska påbörjas i årskurs 7 kommer att försvinna. Däremot gör de skäl som låg till grund för det ursprungliga beslutet att införa betyg i årskurs 6 sig gällande även för de ämnen som kan väljas inom språkval. Med anledning av detta och eftersom det skapar ett enhetligt betygssystem, finns det goda skäl för det förslag som lämnas i promemorian.

Tillgång till lärare i moderna språk

Sveriges Skolledarförbund och *Skellefteå kommun* är positiva till förslaget om en enhetlig betygssättning, men framför att det medför skärpta krav på att alla skolor med årskurs 6 ska ha tillgång till behöriga och legitimerade lärare i språkval. Skellefteå kommun påpekar också att det redan i dag råder brist på språklärare och att förslaget kommer att leda till ökade kostnader för arbetsgivarna. När det gäller frågan om ökade lönekostnader vill regeringen framhålla att förslaget inte innebär någon utökning av den minsta garanterade undervisningstiden i språkval utan bara en ökad enhetlighet i fråga om när undervisningen ska förläggas.

Även om undervisningstiden inte utökas finns det dock skäl att ta synpunkterna om rekryteringsproblem när det gäller legitimerade och behöriga lärare på allvar. Regeringen genomför därför åtgärder för att möta behovet av sådana lärare. Som exempel kan nämnas att regeringen i budgetpropositionen för 2017 har aviserat ytterligare satsningar för att stärka läraryrket och rekryteringen av lärare. Regeringen har även tagit initiativ till en nationell samling för läraryrket i enlighet med vad som aviserades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 16 avsnitt 9.1) och i 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100 s. 53). Den nationella samlingen har från regeringens sida ett tydligt fokus på att öka attraktiviteten i läraryrket, bl.a. genom statliga insatser för en höjning av lärarens löner, kvalitetsatsningar på lärarutbildningarna, kompetensutveckling för lärare, investeringar i mer personal i grundskolan och andra åtgärder som ger läraren bättre förutsättningar att ge varje elev en undervisning av god kvalitet.

För att lärare som ännu inte lever upp till kraven för att få legitimation pågår också vidareutbildning av lärare (VAL). Det fattades vidare under våren 2016 beslut om en ny särskild kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för personer med forskarexamen i syfte att få fler ämnes-

Prop. 2016/17:143 lärare och lektorer i skolan (U2016/02603/UH). Utbildningen kombi-
neras med ett särskilt utbildningsbidrag. Det är fråga om en satsning som
har potential att fördubbla antalet lektorer i skolväsendet (prop.
2015/16:142, bet. 2015/16:UbU22, rskr. 2015/16:267, förordningen
[2016:706] om utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbild-
ning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på
forskarnivå).

Sedan den 1 juli 2016 gäller vidare bestämmelser om en försöksverk-
samhet som innebär att huvudmännen, med undantag från kraven på
lärarlegitimation och behörighet, kan anställa personer för högst två år
för att bedriva viss undervisning som lärare i skolväsendet, under förut-
sättning dels att personerna i fråga har ämneskunskaper som motsvarar
de ämneskunskaper som krävs för en behörighetsgivande lärarexamen,
dels under samma period genomför en kompletterande pedagogisk ut-
bildning för att uppnå en sådan examen. Detta gäller för ämnen där det
råder brist på legitimerade och behöriga lärare (prop. 2015/16:23, bet.
2005/16:UbU8, rskr. 2015/16:127 och förordningen [2016:350] om för-
söksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning).

Regeringen har alltså vidtagit åtgärder för att möta lärarbristen. Flera
av dessa insatser har dock pågått endast under en relativt kort tid och har
därför ännu inte fått fullt genomslag. Avsikten är dock att dessa insatser
ska förbättra tillgången på behöriga och legitimerade lärare.

Fjärrundervisning kan vara ett alternativ

För huvudmän med många skolenheter kan, som *Karlshamns kommun*
anför, fjärrundervisning utgöra ett komplement (5 a kap. skolförord-
ningen). *Ale* och *Sunne kommuner* anser att sådan undervisning kommer
att kräva att varje undervisningsgrupp får lärarstöd på plats. Enligt kom-
munerna kommer förändringen därmed att inte bara innebära en ökad
kostnad för arbetet med betygssättning utan dessutom ta ytterligare lärar-
resurser i anspråk. Regeringen vill framhålla att det inte finns något krav
på att den personal som finns hos eleverna är behöriga lärare. Fjärr-
undervisningen kan därmed innebära en totalt sett lägre lönekostnad
eftersom språklärare kan användas effektivare för att undervisa dessa
elevgrupper.

Arbetsmiljöverket uppger att lärarnas arbetsbelastning är hög i många
fall och att förändringen av betygsbestämmelserna kan komma att inne-
bära en ohälsosam ökning av lärarnas arbetsbelastning. Regeringen vill
framhålla att bedömning och betygssättning ligger inom ramen för en
lärares arbetsuppgift att kontinuerligt och systematiskt följa upp och ut-
värdera elevernas kunskaper. Det merarbete som kan förväntas uppstå
när lärarna ska betygssätta eleverna även i årskurs 6, utöver bedömningen,
beräknas till i snitt 20 minuter per betyg.

Med beaktande av de skäl som talar för att skapa ett enhetligt betygs-
system, finns det anledning att genomföra den förändring som föreslås i
promemorian. När betygsbestämmelserna blir enhetliga finns det även
skäl att förenkla de aktuella paragraferna (10 kap. 16 §, 11 kap. 19 § och
12 kap. 16 § skollagen) och det bör fortsättningsvis anges att betyg ska
sättas i skolformens ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs

10 Anpassad studiegång ska utformas så att eleven så långt det är möjligt når behörighet till gymnasieskolan

Regeringens förslag: Bestämmelserna i skollagen om anpassad studiegång i grundskolan, specialskolan och sameskolan ska förtydligas så att det framgår att sådant särskilt stöd ska utformas så att eleven så långt det är möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Sametinget, Barnombudsmannen, Statskontoret, Statens skolinspektion, Skolväsendets överklagandenämnd, Barn- och elevombudet, Göteborgs universitet, Malmö högskola, Umeå universitet, Nykvarns, Ovanåkers, Sävsjö, Tierps, Varbergs och Östersunds kommuner, Handikappförbunden, Synskadades Riksförbund (SRF), Läraförbundet, Svenska Kommunalarbetsförbundet och Sveriges Vägledarförbund.*

Handikappförbunden och *Autism- och Aspergerförbundet* är positiva till förslaget och menar att det bör ge skolorna bättre incitament att tidigt kartlägga de elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Därmed bör anpassad studiegång i de flesta fall kunna undvikas. *Autism- och Aspergerförbundet* menar också att det är viktigt att följa utvecklingen efter lagändringen 2014 om extra anpassningar och särskilt stöd.

Även *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF)* är positiv till förslaget. Myndigheten hänvisar till rapporten *Bakom siffrorna (Ungdomsstyrelsen, 2014)*, som visar att det finns en kraftigt ökad risk för att personer som bara har upp till nio års grundskola varken har arbete eller studerar vid 25 års ålder. Vidare framhåller myndigheten nödvändigheten av att elever och vårdnadshavare får tillgång till studie- och yrkesvägledning inför ett beslut om anpassad studiegång.

Synskadades riksförbund betonar att en möjlighet för eleven att koncentrera sig på ett mindre antal ämnen inte får innebära en risk att inte bli behörig till gymnasieskolans nationella program. Riksförbundet understryker, i likhet med *MUCF*, vikten av att elev och vårdnadshavare får kontinuerlig information om vilka konsekvenser som en anpassad studiegång kan få.

Göteborg och *Borås kommuner* samt *Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL)* tillstyrker förslaget. SKL delar bedömningen i promemorian att det är av yttersta vikt att så många elever som möjligt når behörighet till gymnasieskolan. Samtidigt framhåller SKL att det kan behövas ytterligare en regeländring, som möjliggör en ökad flexibilitet för hur under-

Prop. 2016/17:143 visningen kan förläggas över tid. Detta för att elever med anpassad studiegång ska kunna få den resterande undervisningen vid annan tid.

Lärarnas Riksförbund delar den uppfattning som framförs i promemorian om vikten av att eleverna når behörighet till gymnasieskolan men pekar samtidigt på att ett alltför ensidigt fokus på de ämnen som krävs för gymnasiebehörighet på sikt kan försvåra elevernas möjligheter att faktiskt klara av gymnasieskolan. Riksförbundet hänvisar till statistik som visar att många elever med låga meritvärden inte fullföljer gymnasieskolan. Av den anledningen anser förbundet att det föreslagna förtydligandet bör kompletteras med en formulering av vilken det framgår att elever med anpassad studiegång även ska få förutsättningar att fullgöra studier i gymnasieskolan. Förbundet framhåller också vikten av att särskilt stöd sätts in tidigt under grundskoletiden så att antalet elever i behov av anpassad studiegång kan bli så få som möjligt.

Karlshammns kommun anser att förslaget inte innebär någon större förändring i praktiken. Kommunen har heller inte erfarenhet av att rektorn tillämpar bestämmelserna på ett sådant sätt att elevens möjligheter till gymnasiebehörighet åsidosätts.

Statens skolverk avstyrker förslaget och menar att den föreslagna kompletteringen signalerar att de ämnen som inte ger behörighet till gymnasieskolan är mindre viktiga. Skolverket anser att den nuvarande formuleringen i skollagen tillsammans med allmänna råd för arbete med extra anpassningar och särskilt stöd (SKOLFS 2014:40) ger tillräcklig styrning. Förslaget i promemorian kan snarare medföra en risk för att fler elever får anpassad studiegång om det uppfattas som enklare att besluta om att reducera tid för eller ta bort ämnen där det inte krävs godkänt betyg för att få behörighet till gymnasieskolan.

Skälen för regeringens förslag

Olika stödåtgärder och särskilt om anpassad studiegång

I syfte att stödja och hjälpa elever finns det i skollagens tredje kapitel bestämmelser om elevers rätt till olika stödinsatser. Dessa stödinsatser har olika karaktär och är mer eller mindre ingripande. De har alla det gemensamma syftet att eleven med stöd av insatserna ska ges ökade möjligheter att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Om den extra anpassning som eleven har fått inte bedöms tillräcklig ska detta anmälas till rektorn, som ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd och det ska utarbetas ett åtgärdsprogram. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av skollagen eller annan författning (3 kap. 5 a och 7–9 §§ skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får ett beslut enligt 3 kap. 7 § skollagen innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektorn ansvarar för att en

elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen). Ett beslut om anpassad studiegång kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd.

Utbildningen i gymnasieskolan är bara öppen för de ungdomar som avslutat sin grundskoleutbildning eller motsvarande utbildning. Därtill gäller för gymnasieskolans nationella program att för behörighet krävs att eleven har godkända betyg i ett visst antal ämnen. För behörighet till ett yrkesprogram i gymnasieskolan krävs godkända betyg i svenska, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen. För behörighet till ett högskoleförberedande program i gymnasieskolan krävs godkända betyg i svenska, engelska och matematik och i minst nio andra ämnen (15 kap. 5 § och 16 kap. 29–31 §§ skollagen). Några motsvarande bestämmelser finns inte för antagningen till gymnasieskolans introduktionsprogram. De riktar sig till ungdomar som saknar de godkända betyg som krävs för behörighet till gymnasieskolans nationella program (15 kap. 7 § första stycket, 16 kap. 30–32 §§ och 17 kap. 9–12 §§ skollagen).

Till utbildning i gymnasiesärskolan finns det inte några speciella behörighetskrav. Utbildningen ska vara öppen för ungdomar vars skolplikt har upphört och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning (18 kap. 4 § skollagen).

En stor andel av eleverna som lämnar grundskolan saknar behörighet till gymnasieskolan

Läsåret 2013/14 var det drygt 12 procent av eleverna i grundskolan som hade ett åtgärdsprogram. Läsåret 2014/15 hade andelen elever med åtgärdsprogram sjunkit till drygt 6,8 procent, eller 64 600 elever. Totalt hade 5 procent av flickorna och drygt 8 procent av pojkarna sådant program enligt promemorian Särskilt stöd i grundskolan (Skolverket, 2015). Av dessa var det 10 700 elever som hade anpassad studiegång. Enligt Skolverket beror minskningen av antalet åtgärdsprogram troligen på att det den 1 juli 2014 infördes en ny bestämmelse i skollagen om extra anpassningar (3 kap. 5 a § skollagen). Därmed är färre elever i behov av sådana åtgärder som ryms inom ramen för särskilt stöd (Skolverkets PM – Särskilt stöd i grundskolan läsåret 2013/14).

Våren 2015 var 85,6 procent av eleverna i årskurs 9 behöriga att söka ett av gymnasieskolans nationella program. De flesta av eleverna som var behöriga att söka till ett yrkesprogram var även behöriga att söka till ett högskoleförberedande program. Det innebär att våren 2015 saknade 14 000 elever i årskurs 9 behörighet att söka ett av gymnasieskolans nationella program. Av dessa elever saknade 1 800 godkänt betyg i ett ämne och över 10 000 elever saknade godkänt betyg i två eller flera ämnen. 1 400 elever saknade godkänt i samtliga ämnen som de skulle haft slutbetyg i (Slutbetyg i grundskolan, Skolverket, våren 2015).

Även elever med anpassad studiegång måste i möjligaste mån bli behöriga till gymnasieskolan

De ovan redovisade bestämmelserna om särskilt stöd understryker att det finns ett långtgående ansvar för att ge eleverna det stöd som de är i behov

av. Om det särskilda stödet till en elev inte kan anpassas i rimlig grad kan rektorn som en sista utväg besluta att eleven ska få en anpassad studiegång. Den möjligheten kan exempelvis användas i situationer när andra stödåtgärder inte har gett resultat. Ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning och utan behörighet till något eller flera av gymnasieskolans nationella program. Ett sådant beslut måste därför föregås av noggranna överväganden och det är viktigt att eleven och vårdnadshavaren får information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare (prop. 2009/10:165 s. 666 f.).

Studier i gymnasieskolan utgör i det närmaste en förutsättning för att en ungdom i ett senare skede ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Denna uppfattning bekräftas av *MUCF* som framhåller att det finns en betydligt högre risk för att personer som saknar gymnasieutbildning vid 25 års ålder varken arbetar eller studerar. Av den anledningen är det enligt regeringen av stor vikt att andelen elever som inte är behöriga att söka till ett nationellt program i gymnasieskolan efter avslutad utbildning i grundskolan och specialsolan är så liten som möjligt.

Statistik från Skolverket visar att det på kort tid har skett en halvering av antalet elever som får särskilt stöd. Det är mycket som talar för att denna utveckling beror på att elever som tidigare skulle fått särskilt stöd i stället får stöd i form av extra anpassningar. Det är naturligtvis positivt om den nya bestämmelsen har gett lärare och övrig skolpersonal möjlighet att ge eleverna det stöd de har behov av under mindre ingripande former. Trots den positiva utvecklingen är det fortfarande 6,8 procent av eleverna som läsåret 2014/15 hade ett åtgärdsprogram och av dessa var det nästan 10 700 elever som hade anpassad studiegång.

Anpassad studiegång kan i vissa situationer vara en nödvändig åtgärd för att exempelvis möjliggöra för en elev att koncentrera sig på ett mindre antal ämnen och få ett godkänt betyg i dessa. Samtidigt som detta kan vara en nödvändig åtgärd, kan det leda till att eleven inte blir behörig till gymnasieskolans nationella program. Eftersom behörighetskraven ser olika ut för gymnasieskolans program kan denna negativa konsekvens av en anpassad studiegång mildras om åtgärden utformas med målsättningen att eleven ska nå behörighet till t.ex. ett visst gymnasieprogram. Regeringen anser därför att det finns skäl att komplettera bestämmelsen om anpassad studiegång så att det anges att den anpassade studiegången i grundskolan, specialsolan och sameskolan ska utformas så att eleven så långt det är möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan.

Skolverket, som avstyrker förslaget, framhåller att förslaget riskerar att skicka en signal om att de ämnen som en elev inte behöver för att bli behörig till gymnasieskolan är mindre viktiga. Regeringen delar uppfattningen att utgångspunkten är att samtliga de ämnen som en elev ska få undervisning i under sin i tid en obligatorisk skolform är viktiga för att ge eleven de kunskaper som krävs för den personliga utvecklingen och för fortsatta studier eller i yrkeslivet. Ett beslut om anpassad studiegång bör därför bara fattas i undantagsfall. Vid ett sådant beslut måste dock rektorn, i samråd med lärare, vårdnadshavare m.fl., göra en prioritering av vilka ämnen som eleven ska koncentrera sig på. Regeringen anser att det i en sådan situation är viktigt att de ämnen som prioriteras bl.a. utgörs

av sådana ämnen som medför att eleven blir behörig till gymnasieskolan. *Karlshamns kommun* framhåller att bestämmelsen redan i dag tillämpas på sådant sätt att eleven i möjligaste mån ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Regeringen utgår därför från att de tillägg som föreslås i bestämmelsen om särskilt stöd i form av anpassad studiegång inte kommer att skapa det problem som Skolverket befarar.

Utifrån *Karlshamns kommuns* uppgifter kan det i och för sig hävdas att bestämmelsen redan i dag tillämpas på ett sätt som gör att promemorians förslag är onödigt. *Skolverket* framför en sådan ståndpunkt och anser att bestämmelsens utformning tillsammans med myndighetens allmänna råd ger tillräcklig styrning. Mot detta ska ställas att flera remissinstanser, t.ex. *Skolinspektionen*, *Göteborgs universitet*, *Handikappförbunden* och *MUCF*, tillstyrker eller är positiva till förslaget och framhåller bl.a. nyttan av att det i lagtexten anges att målsättningen måste vara att även elever med anpassad studiegång ska nå gymnasiebehörighet. Regeringen delar denna uppfattning och vill framhålla att en sådan skrivning understryker, för såväl skolpersonal, vårdnadshavare som elever, vikten av att eleven når behörighet till gymnasieskolans nationella program. Regeringen delar vidare *Synskadades Riksförbunds* och *MUCF:s* synpunkter om vikten av att eleven och dennes vårdnadshavare ges kontinuerlig information om vilka konsekvenser som en anpassad studiegång kan få.

Lärarnas Riksförbund delar den uppfattning som framfördes i promemorian om vikten av att eleverna når behörighet till gymnasieskolans nationella program, men anser att det i bestämmelsen om anpassad studiegång även bör anges att den anpassade studiegången ska utformas så att eleven även ges förutsättningar för att kunna fullgöra studier i gymnasieskolan. Regeringen har förståelse för denna synpunkt. Behörighetskraven för gymnasieskolan är dock utformade så att en elev som nått godkänt resultat i de ämnen som krävs för sådan behörighet förutsätts kunna fullgöra gymnasiestudier. Om en elev verkligen slutför gymnasieutbildningen är beroende av en rad faktorer som inte nödvändigtvis behöver ha kopplingar till studierna. Av den anledningen anser regeringen att det inte bör ställas den typen av långtgående krav på skolans personal som *Lärarnas Riksförbund* föreslår. Regeringen anser inte heller att det för närvarande finns tillräckliga skäl att, som *SKL* föreslår, överväga ytterligare förändringar för att öka flexibiliteten för hur undervisningen kan förläggas över tid.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att bestämmelserna i skollagen om anpassad studiegång i grundskolan, specialskolan och sameskolan ska förtydligas så att det framgår att sådant särskilt stöd ska utformas så att eleven så långt det är möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan. Till gymnasiesärskolan finns det inte några särskilda behörighetskrav, utan utbildningen är öppen för ungdomar vars skolplikt har upphört och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning (18 kap. 4 § skollagen). Av den anledningen bör inte elever i grundskolan omfattas av det nyssnämnda förtydligandet.

Regeringens förslag: Den ändring som innefattar en korrigerings av en felaktig hänvisning i lagtexten ska träda i kraft den 1 juli 2017. Övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 juli 2018.

För elever i grundskolan som höstterminen 2018 börjar årskurs 7 eller en högre årskurs ska den upphävda timplanen i bilaga 1 till skollagen fortfarande gälla.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslås att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2017. Det lämnades inte heller något förslag om korrigerings av den felaktiga hänvisningen i 12 kap. 5 § skollagen.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Statens skolverk, Lärarnas Riksförbund, Sametinget, Göteborgs universitet, Malmö högskola, Umeå universitet, Svenska Kommunalarbetsförbundet, Sveriges Vägledarförening, Nykvarns, Ovanåkers, Sävsjö, Tierps och Varbergs kommuner.*

Läraryrket menar att de föreslagna förändringarna kommer att innebära olika konsekvenser för alla berörda. En av förutsättningarna för att den garanterade undervisningstiden ska kunna genomföras är enligt förbundet att det finns tillgång till behöriga lärare och för närvarande är bristen mer eller mindre omfattande i alla ämnen. Bristen är extra stor inom bl.a. ämnena teknik, moderna språk och matematik. Det kommer att behövas omfattande insatser i tid, resurser och organisation för att kunna genomföra förändringarna på alla skolor och förbundet förordar därför att samtliga föreslagna ändringar ska träda i kraft den 1 juli 2019, då även den i promemorian föreslagna utökningen av undervisningstiden i matematik föreslås genomföras.

Karlshamns kommun förordar ett senareläggande av genomförandet och att implementeringen sker i flera mindre steg. Kommunen menar att reformen har en tydlig påverkan på enskilda lärares tjänstgöring, varför frågor som omorganisation och rekrytering behöver beredas i tid för en lyckad implementering. Kommunen menar vidare att de ekonomiska, personella och organisatoriska konsekvenserna ofta är svåra att överblicka och att det ställer stora krav på huvudmannen att matcha undervisningen med lärarnas behörighet i alla ämnen på alla stadier och i alla enheter. Det finns en risk enligt Karlshamns kommun att en pressad tidsplan för implementering riskerar att skapa oreda och oro i organisationen och tar tid och kraft från viktiga utvecklingsfrågor. Kommunen ser inte en stadielös timplan som ett akut problem som måste åtgärdas skyndsamt.

Östersunds kommun anser att ikraftträdandedatumet för den stadiindelade timplanen är mindre lämpligt. Kommunen understryker att reformen behöver mer framförhållning för att de omfattande insatser som krävs ska kunna genomföras. Det gäller bland annat utbildning och kompetensutveckling av lärare. Kommunen påtalar att det råder lärarbrist i de ämnen som i stor grad påverkas av förslaget. Östersunds kommun föreslår därför att ikraftträdandet av den stadiindelade timplanen sker

vid samma tidpunkt som den i promemorian föreslagna utökade undervisningstiden i matematik, dvs. den 1 juli 2019.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att de föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2017. Flera av remissinstanserna har påtalat att det behövs mer tid för att förbereda genomförandet.

Regeringen har förståelse för den oro som framförs av remissinstanserna. För att bl.a. den stadiindelade timplanen ska kunna fylla sitt syfte redan från början är det nödvändigt att huvudmännen får en rimlig tid för förberedelser av övergången. Om implementeringen påskyndas alltför mycket riskerar det att medföra en extra press på rektorer och lärare samt gå ut över eleverna. Ett för hastigt genomförande riskerar således att motverka den stadiindelade timplanens syfte. Samtidigt måste det tas hänsyn till att den nya timplanen utgör en viktig byggsten i arbetet med att skapa en mer likvärdig skola. Den stadiindelade timplanen kan förväntas leda till förbättrade möjligheter för eleverna att nå kunskapskraven och svarar därmed bättre än en stadielös timplan mot det grundläggande kravet om att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen). Av den anledningen är det angeläget att bl.a. den stadiindelade timplanen träder i kraft så snart som möjligt.

Såväl *Läraryrket* som *Östersunds kommun* föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2019 med anledning av promemorians förslag till utökad undervisningstid i ämnet matematik. I den här propositionen berörs inte det sistnämnda förslaget. Vid en avvägning mellan intresset av en rimlig implementeringstid för den nya timplanen och intresset av att den ska börja tillämpas så snart som möjligt, framstår remissinstansernas förslag till senareläggande som väl tilltaget. Samtidigt finns det, för att huvudmännen ska ges tid till nödvändiga förberedelser, anledning att skjuta på införandet i förhållande till promemorians förslag. En rimlig avvägning mellan dessa båda intressen är att lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2018. Det innebär att den stadiindelade timplanen kommer att börja tillämpas från och med läsåret 2018/19.

I sammanhanget finns det skäl att överväga om den stadiindelade timplanen ska börja tillämpas samtidigt i grundskolans samtliga årskurser. Det finns dock en risk för att en ordning där även undervisningstiden i de senare årskurserna stadiindelas leder till ett utökat åtagande för huvudmännen. Det kan exempelvis uppstå situationer där en huvudman, för att inte agera i strid med den stadiindelade timplanen, är tvungen att erbjuda undervisning i ämnen där eleverna redan har fått den minsta garanterade undervisningstiden. En sådan utökning kräver fler lärarresurser och mer administrativa insatser för huvudmännen. Enligt regeringen bör sådana konsekvenser i görligaste mån undvikas. Av den anledningen är det rimligt att den upphävda timplanen i bilaga 1 till skollagen ska fortsätta att tillämpas för elever i grundskolan som höstterminen 2018 börjar årskurs 7 eller en högre årskurs. Därmed ges huvudmännen möjlighet att under en övergångsperiod korrigera eventuella felaktigheter som riskerar att uppstå i samband med införandet. Samtidigt säkerställs att reformen inte tar onödiga resurser i anspråk.

Prop. 2016/17:143   Korrigeringen i 12 kap. 5 § skollagen bör träda i kraft så snart som möjligt och i denna del föreslås att lagändringen träder i kraft den 1 juli 2017.

12   Konsekvenser

12.1   Ekonomiska konsekvenser för kommunala huvudmän

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna åtföljas av en statlig finansiering via det generella statsbidraget.

En ny stadieindeldad timplan kommer bl.a. att medföra att undervisning i moderna språk ska påbörjas senast i årskurs 6. Av den anledningen föreslår regeringen att betygsbestämmelserna ska ändras så att betyg ska sättas även i moderna språk från årskurs 6. *Sveriges Skolledarförbund* och *Skellefteå kommun* anför att det i dag råder brist på behöriga lärare i moderna språk och att förslaget därför kommer att medföra ökade kostnader. Enligt *Ale* och *Borås kommuner* innebär förslaget även att de behöriga lärare som finns kommer att få resa mellan geografiskt spridda skolenheter.

Regeringen har förståelse för att bristen på behöriga lärare i allmänhet kan ge upphov till problem för huvudmän och i synnerhet för huvudmän med geografiskt spridda skolenheter vid bl.a. schemaläggningen i moderna språk. När det gäller frågan om ökade lönekostnader vill regeringen framhålla att förslaget inte innebär någon utökning av den minsta garanterade undervisningstiden i språkval. För huvudmän som t.ex. har ett antal glesbygdsskolor finns möjligheten att använda sig av fjärrundervisning för att erbjuda undervisning i moderna språk i årskurs 4–6 (5 a kap. 3 § skolförordningen). *Sunne kommun* anser att även om fjärrundervisning tillämpas kommer varje undervisningsgrupp att behöva ha lärarstöd på plats, vilket enligt kommunen innebär en ökad kostnad. Som beskrivs i avsnitt 9 finns det inte något krav på att den person som finns hos eleverna måste vara en behörig lärare. Fjärrundervisningen kan därmed enligt regeringen innebära en totalt sett lägre lönekostnad eftersom språklärare kan användas effektivare för att undervisa dessa elevgrupper.

För den som har behov av att använda fjärrundervisning kan det dock initialt, i de fall infrastrukturen inte redan är på plats, leda till ökade kostnader för att ordna it-utrustning, bredbandsuppkoppling m.m. I betänkandet Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76) görs bedömningen att skolhuvudmännen genom att använda fjärrundervisning kan minska sina undervisningskostnader. Samma bedömning görs i propositionen Möjligheter till fjärrundervisning (prop. 2014/15:44).

Förslaget om att betyg ska sättas i alla ämnen, alltså även i moderna språk, varje termin från och med årskurs 6 bedöms medföra en viss ökning av lärarnas arbetstid. I samband med införandet av betyg från årskurs 6 år 2012 genomfördes omfattande implementerings- och kompe-

tensutvecklingsinsatser av Skolverket när det gäller bedömning och betygssättning. Kommunerna ersattes enligt finansieringsprincipen för de merkostnader som bedömdes uppkomma genom införandet av de nya betygsbestämmelserna. Bedömning och betygssättning ligger inom ramen för en lärarens arbetsuppgift att kontinuerligt och systematiskt följa upp och utvärdera elevernas kunskaper. Det merarbete som kan förväntas uppstå när lärarna ska betygsätta eleverna i moderna språk även i årskurs 6 bör därför inte vara så omfattande. Arbetstiden för själva betygssättningen, utöver bedömningen, beräknas till i snitt 20 minuter per betyg.

I promemorian har kostnaden för betygssättningen i språkval i årskurs 6 beräknats uppgå till 8 miljoner kronor per år. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anför att kostnaden rätteligen bör beräknas till 16 miljoner kronor per år förutsatt att eleven deltar och får betyg i språk båda terminerna i årskurs 6. I denna del vill regeringen framhålla att det inte finns någon statistik över hur många elever som kommer att läsa moderna språk från och med årskurs 6. Regeringen uppskattar att det 2018 kommer att röra sig om cirka 75 000 elever. En arbetstid om 20 minuter per betyg innebär totalt 25 000 timmar. Räknat på en snittlön för en språklärare om 570 000 kronor per år inklusive omkostnader, eller cirka 320 kronor per timme, ger detta en total kostnad på närmare 8 miljoner kronor per termin och 16 miljoner kronor per år.

Förslag på kompensation till kommunerna med 8 miljoner kronor årligen från och med 2018 har lämnats till riksdagen i budgetpropositionen 2017 (prop. 2016/17:1). Regeringen avser att återkomma till finansieringen av ytterligare 8 miljoner årligen från och med 2019 i budgetpropositionen 2018.

12.2 Ekonomiska konsekvenser för enskilda huvudmän

En grundprincip för skolväsendet är att regleringen i så stor utsträckning som möjligt ska vara gemensam för alla skol- och verksamhetsformer och alla huvudmän. Lika villkor ska så långt som möjligt gälla oavsett huvudman. Det innebär bl.a. att kommunens bidrag till fristående skolväsende ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna grundskolan. De ytterligare åtaganden som förslagen innebär för fristående huvudmän kommer därigenom att kompenseras genom ökat bidrag från elevernas hemkommuner. Förslagen bedöms inte medföra administrativa kostnader för enskilda huvudmän utöver de kostnader som ersätts enligt ovan. Det finns inte heller skäl att anta att förslagen får konsekvensen att fler eller färre elever kommer att välja fristående skolor. Varken konkurrensen mellan kommunala och fristående skolor eller mellan olika fristående skolor bedöms således påverkas.

12.3 Ekonomiska konsekvenser för staten

Det föreslås att den minsta garanterade undervisningstiden i sameskolan ökas med 48 timmar för att möjliggöra för eleverna att få språkval i mellanstadiet. Enligt Sameskolstyrelsens årsredovisning 2015 uppgick antalet elever som fullgjorde sin skolplikt i sameskolan till 191 den 31 december 2015. Av dessa gick 80 i årskurs 4–6. Antalet elever i sameskolans årskurs 6 läsåret 2017/18 uppgår till totalt 21. Kostnadsökningen för att utöka sameskolans timplan med 48 timmar kommer främst att härröra från utgifter i form av lönekostnader för lärare som undervisar i moderna språk. Vid beräkningen av den kostnaden är det möjligt att utgå från den beräkning som låg till grund för uppskattningen av lönekostnaden i samband med den senaste utökningen av undervisningstiden i matematik. Undervisningstiden utökades med 105 timmar och den förväntade kostnaden för grundskolan beräknades utifrån följande premisser.

Enligt statistik från Statens skolverk uppgick elevantalet i grundskolan och motsvarande skolformer läsåret 2014/15 till cirka 950 000. Utslaget över hela skoltiden skulle undervisningstiden för varje elev öka med elva timmar per läsår. Sammantaget beräknades det krävas knappt 700 lärartjänster för att genomföra den ytterligare undervisningen. Utifrån lönestatistik från Statistiska centralbyrån beräknas den genomsnittliga årliga lönekostnaden, inklusive omkostnader, för en lärare i grundskolan 2014 uppgå till cirka 506 000 kronor. Sammantaget beräknades skolhuvudmannens utgifter för ovan nämnda lärartjänster uppgå till cirka 355 miljoner kronor per år. Dessutom kunde vissa andra kostnader förknippade med läro- och timplanebundna aktiviteter förväntas öka, t.ex. vikariekostnader. Regeringen beräknade denna kostnad till 135 miljoner kronor per år. Den totala kostnadsökningen för skolhuvudmännen till följd av förslaget uppgick alltså till 490 miljoner kronor på årsbasis. Utifrån samma beräkningsgrunder gjordes bedömningen att Sameskolstyrelsen skulle få en ersättning om 150 000 kronor (prop. 2015/16:149 s. 17 f.).

Mot bakgrund av dessa förhållanden görs i promemorian bedömningen att en utökning av 48 timmar i sameskolans timplan utgör en ökad kostnad för Sameskolstyrelsen om uppskattningsvis 70 000 kronor på årsbasis (48/105 timmar x 150 000 kronor). Enligt promemorian utgör detta en mindre kostnad och bör kunna hanteras inom befintlig ram. *Sameskolstyrelsen* har inte haft några invändningar mot denna bedömning och regeringen saknar därmed anledningen att frånga promemorians förslag i denna del.

12.4 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Av 14 kap. 3 § regeringsformen framgår att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Bestämmelsen ger uttryck för en proportionalitetsprincip när det gäller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

Förslaget om en stadiindelad timplan innebär att huvudmännen åläggs att fördela undervisningstiden per stadium. Detta innebär en begränsning av huvudmännens möjlighet att själva bestämma hur de ska bedriva och organisera sin verksamhet, vilket är en inskränkning i det kommunala självstyret. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att ett allt striktare regelverk försvårar för skolans huvudmän att ta sitt ansvar för elevernas resultat, eftersom manöverutrymmet blir allt mindre och det därmed blir svårare att styra utifrån lokala behov och förutsättningar. Vidare saknar SKL i konsekvensbeskrivningen en analys av hur omfattningen av dessa inskränkningar förhåller sig till behovet av att införa bl.a. en stadiindelad timplan. SKL är därför av uppfattningen att den stadiindelade timplanen ska utgöra ett riktmärke i stället för en tvingande reglering.

Regeringen delar *SKL:s* uppfattning om att bl.a. förslaget om en stadiindelad timplan innebär en begränsning av den kommunala självstyrelsen. Det finns i sammanhanget skäl att framhålla att regeringen vid bedömningen om behovet av en stadiindelad timplan pekat på en rad problem som den nuvarande stadielösa timplanen har gett upphov till. Det rör sig bl.a. om att eleverna inte får den minsta undervisningstid som de har rätt till. Vidare leder den nuvarande timplanen till stora variationer i fråga om hur undervisningstiden i de olika ämnena fördelas. Det kan i sin tur leda till svårigheter i samband med skolbyten. Dessa och ytterligare aspekter av den stadielösa timplanen riskerar enligt regeringen att leda till omotiverade skillnader i den undervisning som eleverna får. En av grundstenarna för den svenska skolan är, som tidigare nämnts, att den ska vara likvärdig (1 kap. 9 § skollagen). För att detta grundläggande krav ska uppfyllas är det, som regeringen tidigare framhållit, en väsentlig förutsättning att det finns en skyldighet för det stora flertalet av huvudmännen att tillämpa en stadiindelad timplan. Med beaktande härav är det inte möjligt att, som SKL föreslår, låta timplanen enbart utgöra en riktlinje. Av den anledningen gör regeringen bedömningen att den inskränkning av den kommunala självstyrelsen som förslagen kommer att medföra är proportionerlig och därmed motiverad.

Förslaget om ändringen av bestämmelsen om anpassad studiegång innebär inget nytt åtagande. Det är i stället fråga om ett förtydligande av bestämmelsen och utgör därmed ingen inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

12.5 Konsekvenser för små företag

Små företag kan inte förväntas drabbas av förslagets konsekvenser på ett sådant ingripande sätt att några undantag bör göras för dessa. För konsekvenser för enskilda huvudmän redogörs i avsnitt 12.2 ovan.

12.6 Konsekvenser för jämställdhet mellan kvinnor och män

Enligt uppgifter från Skolverket var det läsåret 2014/15 6,8 procent av eleverna som hade ett åtgärdsprogram, vilket motsvarade 64 600 elever. Enligt promemorian Särskilt stöd i grundskolan hade totalt fem procent av flickorna och drygt åtta procent av pojkarna sådant program (Skolverket, 2015). Avsikten med förändringen i den aktuella bestämmelsen är att öka antalet elever som når behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Eftersom det är en majoritet av pojkarna som har åtgärdsprogram bedöms förändringen ha en positiv effekt på jämställdheten. Övriga förslag bedöms inte ha någon påverkan på jämställdheten.

12.7 Konsekvenser för elever

Förslaget om stadiindelad timplan syftar till att öka likvärdigheten i skolorna genom att reglera timfördelningen per stadium. Detta bedöms underlätta för elever att byta skola utan att behöva riskera att gå miste om undervisning i ämnen. Detta har bl.a. betydelse i fråga om möjligheten att läsa ett modernt språk inom ramen för språkval på den nya skolan och därmed få meritpoäng inför valet av program till gymnasieskolan. En stadiindelad timplan underlättar vidare för huvudmännen att följa upp att eleverna får den minsta garanterade undervisningstiden och förbättrar därmed förutsättningarna för att eleverna ska nå kunskapskraven. Det grundläggande syftet med förslaget är som tidigare nämnts att öka likvärdigheten i utbildningen. Därmed kan förslaget förväntas medföra positiva konsekvenser för eleverna. På samma sätt förhåller det sig med förslaget om att eleverna i sameskolan ska erbjudas språkval.

Ett av förslagen innebär att betyg ska sättas från och med årskurs 6 i grundskolan och sameskolan i moderna språk i stället för från och med årskurs 7. I specialsolan ska betyg sättas i ämnet från och med årskurs 7 i stället för från och med årskurs 8. Förslaget innebär således att betygssättningen kommer att påbörjas samtidigt i samtliga ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen. På så sätt skapas en för eleverna enklare och enhetligare ordning.

Förändringen av bestämmelserna om anpassad studiegång bedöms medföra positiva konsekvenser för berörda elever. Eftersom behörighetskraven ser olika ut för gymnasieskolans program syftar ändringen till att negativa konsekvenser av en anpassad studiegång mildras genom att åtgärden utformas med målsättningen att eleven ska nå behörighet till t.ex. ett visst gymnasieprogram.

12.8 Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslagen berör inte frågor som är reglerade i EU-rätten.

Lag om ändring i skollagen (2010:800)

3 kap.

12 § Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). *I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program.*

Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

I paragrafen regleras särskilt stöd i form av anpassad studiegång. Ett beslut om anpassad studiegång innebär att det sker en avvikelse från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen.

Anpassad studiegång kan i vissa situationer vara en nödvändig åtgärd för att exempelvis möjliggöra för en elev att koncentrera sig på ett mindre antal ämnen och få godkända betyg i dessa. Samtidigt som detta kan vara en nödvändig åtgärd kan det leda till att eleven inte blir behörig till gymnasieskolans nationella program. Paragrafens *första stycke* tillförs en ny mening där det anges att i grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan. Tillägget understryker vikten av att det vid utformningen av den anpassade studiegången tas hänsyn till att eleven bör få behörighet till gymnasieskolans nationella program. Denna ambition kan återspeglas i exempelvis valet av vilka ämnen som eleven ska koncentrera sig på.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.

10 kap.

3 § Grundskolan ska ha nio årskurser, som indelas i *lågstadium, mellanstadium och högstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3, mellanstadiet av årskurs 4–6 och högstadiet av årskurs 7–9.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

Paragrafen reglerar grundskolans omfattning.

Genom förändringen i paragrafens *första stycke* delas grundskolans nio årskurser in i stadier. Årskurs 1–3 utgör lågstadium, årskurs 4–6 mellanstadium och årskurs 7–9 högstadium. Paragrafens reglering av årskursernas uppdelning i höst- och vårtermin flyttas till ett nytt *andra stycke*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval* och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

Paragrafen reglerar vilka ämnen som grundskolans elever ska få undervisning i.

Paragrafens *andra stycke* ändras genom att språkval inte anges vara ett ämne. Skälet är att språkval inte har en kursplan utan i stället är en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa val. I lagtexten införs att moderna språk är ett ämne som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

5 § Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Paragrafen reglerar den minsta totala undervisningstid som en elev ska få under sin tid i grundskolan.

Paragrafens *tredje stycke* ändras så att timplanen inte längre regleras i en bilaga till skollagen. I stället bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan). Bemyndigandet ger inte regeringen rätt att subdelegera föreskriftsrätten till en förvaltningsmyndighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.1 och 6.2.

15 § Betyg ska sättas i grundskolans ämnen *i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.*

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 6.

Paragrafen reglerar bl.a. att betyg ska sättas i grundskolans ämnen. Paragrafen kompletteras av bestämmelser i 16 § om när betygssättning ska påbörjas. Enligt sistnämnda paragraf, som upphävs, ska betyg sättas i samtliga ämnen, förutom språkval, från och med årskurs 6 medan betygssättning i språkval påbörjas i årskurs 7.

Första stycket ändras med anledning av att regeringen har för avsikt att med stöd av bemyndigandet i 5 § meddela föreskrifter om en ny stadiindelad timplan, i vilken grundskolans elever ska vara garanterade att undervisning i moderna språk inom ramen för språkval påbörjas senast i årskurs 6. I första stycket införs därför en bestämmelse som innebär att betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i alla de grundskolans ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

11 kap.

4 § Grundsärskolan ska ha nio årskurser, som indelas i *lågstadium, mellanstadium och högstadium*. *Lågstadiet består av årskurs 1–3, mellanstadiet av årskurs 4–6 och högstadiet av årskurs 7–9.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

Paragrafen reglerar grundsärskolans omfattning.

Genom förändringen i paragrafens *första stycke* delas grundsärskolans nio årskurser in i stadier. Årskurs 1–3 utgör lågstadium, årskurs 4–6 mellanstadium och årskurs 7–9 högstadium. Paragrafens reglering av årskursernas uppdelning i höst- och vårtermin flyttas till ett nytt *andra stycke*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.

7 § Den totala undervisningstiden för varje elev i grundsärskolan ska vara minst 6 890 timmar. För en elev i inriktningen träningskolan ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Paragrafen reglerar den minsta totala undervisningstid som en elev ska få under sin tid i grundsärskolan. För inriktningen träningskolan gäller dock en särskild minsta undervisningstid.

Paragrafens *tredje stycke* ändras på så sätt att regeringen inte längre har möjlighet att subdelegera rätten att meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden till en förvaltningsmyndighet. Genom förändringen får bestämmelsen samma utformning som motsvarande bemyndigande för grundskolan (se 10 kap. 5 § tredje stycket).

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.

19 § Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundskolans ämnen.

Betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

Paragrafen reglerar betygssättning i grundskolan.

Paragrafens *andra stycke* ändras som en följd av de förändringar som skett i motsvarande bestämmelse för grundskolan (se 10 kap. 15 §). Syftet är att förenkla bestämmelsens utformning utan att ändra bestämmelsens sakliga innehåll.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

12 kap.

3 § Specialskolan ska ha tio årskurser, som indelas i *lågstadium, mellanstadium och högstadium*. *Lågstadiet består av årskurs 1–4, mellanstadiet av årskurs 5–7 och högstadiet av årskurs 8–10.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Paragrafen reglerar specialskolans omfattning.

Genom förändringen i paragrafens *första stycke* delas specialskolans tio årskurser in i stadier. Årskurs 1–4 utgör lågstadium, årskurs 5–7 mellanstadium och årskurs 8–10 högstadium. Paragrafens reglering av årskursernas uppdelning i höst- och vårtermin har flyttats till ett nytt *andra stycke*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för* språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Paragrafen reglerar vilka ämnen som specialskolans elever ska få undervisning i.

Paragrafens *andra stycke* ändras genom att språkval inte anges vara ett ämne. Skälet är att språkval inte har en kursplan utan i stället är en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa val. I lagtexten införs att moderna språk är ett ämne som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

5 § Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara minst 8 070 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § *andra stycket* 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Paragrafen reglerar den minsta totala undervisningstid som en elev ska få under sin tid i specialskolan.

Paragrafens *andra stycke* ändras på så sätt att hänvisningen i första raden korrigeras till att avse rätt bestämmelse. Förändringen innebär inte någon ändring i sak.

Upplysningsbestämmelsen i paragrafens *tredje stycke* förtydligas genom att det uttryckligen anges att det är med stöd av den s.k. restkompetensen i 8 kap. 7 § regeringsformen som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om timplan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2.

15 § Betyg ska sättas i specialskolans ämnen *i slutet av varje termin från och med årskurs 7 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.*

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 7, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 7.

Paragrafen reglerar att betyg ska sättas i specialskolans ämnen. Paragrafen kompletteras av bestämmelser i 16 § om när betygssättning ska påbörjas. Enligt sistnämnda paragraf, som upphävs, ska betyg sättas i samtliga ämnen, förutom språkval, från och med årskurs 6 medan betygssättning i språkval påbörjas i årskurs 7.

Första stycket ändras på samma sätt som motsvarande bestämmelse för grundskolan (10 kap. 15 §). Det innebär att i specialskolan ska betyg i fortsättningen sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 7 i alla de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

13 kap.

3 § Sameskolan ska ha sex årskurser, som indelas i *lågstadium och mellanstadium. Lågstadiet består av årskurs 1–3 och mellanstadiet av årskurs 4–6.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Paragrafen reglerar sameskolans omfattning.

Genom förändringen i paragrafens *första stycke* delas sameskolans sex årskurser in i stadier. Årskurs 1–3 utgör lågstadium och årskurs 4–6 mellanstadium. Paragrafens reglering av årskursernas uppdelning i höst- och vårtermin flyttas till ett nytt *andra stycke*.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.3.

4 § Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för* språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

Paragrafen reglerar vilka ämnen som sameskolans elever ska få undervisning i.

Paragrafens *andra stycke* ändras genom att språkval inte anges vara ett ämne. Skälet är att språkval inte har en kursplan utan i stället är en avsatt tid inom vilken eleven kan göra vissa val. I lagtexten införs i stället att moderna språk är ett ämne som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

5 § Den totala undervisningstiden för varje elev i sameskolan ska vara minst 4 473 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Paragrafen reglerar den minsta totala undervisningstid som en elev ska få under sin tid i sameskolan.

Undervisningstiden som anges i paragrafens *första stycke* utökas med 48 timmar. Regeringen har för avsikt att ändra timplanen för sameskolan så att de 48 timmarna ska användas för undervisning i moderna språk inom ramen för språkval. Genom dessa förändringar kommer same-

skolans elever, i likhet med grundskolans elever, att vara garanterade att undervisningen i språkval påbörjas senast i årskurs 6. På så sätt får sameskolans och grundskolans elever samma förutsättningar och därmed underlättas övergången för sameskolans elever till grundskolan i årskurs 7.

Upplyningsbestämmelsen i paragrafens *tredje stycke* förtydligas genom att det uttryckligen anges att det är med stöd av den s.k. restkompetensen i 8 kap. 7 § regeringsformen som regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela föreskrifter om timplan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.2 och 8.

16 § Betyg ska sättas i sameskolans ämnen.

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen.

Paragrafen reglerar betygssättning i sameskolan. Enligt bestämmelsen ska betyg sättas i sameskolans ämnen utom språkval.

Paragrafens *första stycke* ändras genom att undantaget för språkval tas bort. Således ska betyg i fortsättningen sättas i samtliga sameskolans ämnen. Av 13 kap. 17 § följer att betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 6 i de ämnen som eleven fått undervisning i under terminen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.

Sammanfattning av remisspromemorian En stadieindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor (U2016/03475/S)

En stadieindelad timplan införs

För de obligatoriska skolformerna (grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan) finns s.k. timplaner enligt vilka eleverna är garanterade en minsta undervisningstid i varje ämne. I timplanerna anges den totala undervisningstid som eleven ska få i ett visst ämne under hela sin tid i skolan. Fördelningen av undervisningstiden är däremot inte närmare reglerad exempelvis över olika stadier eller årskurser. I promemorian lämnas ett förslag som innebär att grundskolans timplan ska stadieindelas. En sådan förändring bedöms bl.a. kunna underlätta för huvudmännen att garantera att eleverna får den undervisningstid de har rätt till. Den stadieindelade timplanen bedöms även leda till en mer likvärdig skola och underlättar för enskilda elever om de vill byta skola.

Förslaget till en stadieindelad timplan i grundskolan bygger till stora delar på ett förslag som tagits fram av Statens skolverk på uppdrag av regeringen. Förslaget innebär att i den nya timplanen fördelas den minsta garanterade undervisningstiden mellan tre stadier (låg-, mellan- och högstadiet). I promemorian görs bedömningen att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram förslag till stadieindelade timplaner även för övriga obligatoriska skolformer.

I dag finns det möjlighet för Statens skolinspektion att besluta att en huvudman får bedriva utbildning i grundskolan utan att tillämpa timplanen. I promemorian konstateras att det i vissa undantagsfall kan finnas huvudmän som bedriver en utbildning med ett pedagogiskt innehåll som inte låter sig förenas med timplanen. För att dessa huvudmän även fortsättningsvis ska ges goda förutsättningar att bedriva utbildning, lämnas inte något förslag om att ta bort möjligheten till undantag från att tillämpa timplanen. Utgångspunkten måste emellertid vara att den stadieindelade timplanen ska tillämpas i grundskolan och att tillstånd att få bedriva utbildning utan timplan enbart ska lämnas i undantagsfall. För att så ska kunna ske krävs att huvudmannen har godtagbara pedagogiska eller organisatoriska skäl för sin begäran och eleverna ges förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Undervisningstiden i elevens val minskas

I grundskolans nuvarande timplan uppgår den minsta garanterade undervisningstiden i elevens val till 382 timmar. Motsvarande undervisningstid i specialskolan uppgår till 380 timmar. Inom ramen för elevens val har eleven utifrån sina intressen möjlighet att välja att läsa ett eller flera ämnen. Huvudmannen ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. I promemorian lämnas ett förslag som innebär att undervisningstiden i elevens val i grundskolan och specialskolan ska minskas till förmån för annan undervisning. Skälen är bl.a. att det finns brister i skolornas hantering av elevens val och att en stor majoritet av rektorer

och huvudmän framfört önskemål om att undervisningstiden för elevens val ska minskas. Det har från huvudmän och rektorer även framförts synpunkter om att elevens val bör avskaffas helt. I promemorian görs emellertid bedömningen att det är positivt att eleven även i fortsättningen ges möjlighet till självständiga val och att det därför inte finns skäl att helt avskaffa elevens val. Tanken med elevens val är att eleven ska ges möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper. På så sätt kan skolan ta till vara elevernas speciella intressen och ge dem möjligheter att under en del av skoltiden ägna sig åt studier som de själva har önskat och valt. Härigenom kan elevernas intressen, initiativ och engagemang stimuleras, vilket bör öka elevernas studiemotivation. Ett väl fungerande elevens val kan därmed utgöra en viktig förutsättning för att eleven ska prestera väl i andra ämnen.

Trots att det alltså i grunden är positivt att eleverna ges möjlighet att påverka inriktningen på sin utbildning bör antalet timmar för elevens val minskas till förmån för annan undervisning. Vid avgörandet av hur stor en sådan minskning bör vara måste hänsyn tas till att huvudmannen som elevens val får erbjuda eleverna i grundskolan och specialskolan att läsa ett nybörjarspråk och, för de elever som har rätt till det, modersmål. För att eleverna ska kunna nå upp till kunskapskraven i modersmål inom ramen för elevens val bör den minsta garanterade undervisningstiden i elevens val inte understiga 260 timmar. I promemorian föreslås därför att undervisningstiden i elevens val ska minskas med 105 timmar i grundskolan och specialskolan, till 277 timmar respektive 275 timmar. Vidare görs bedömningen att en undervisningstid om 277 timmar i elevens val i grundskolan gör att det även fortsättningsvis är möjligt för skolorna att profilera sig mot t.ex. en idrottsinriktning.

Undervisningstiden i matematik utökas

Under senare år har det skett förstärkningar av undervisningstiden i ämnet matematik. De två senaste förändringarna innebär att undervisningstiden har utökats med totalt 225 timmar. I förslaget till den stadiindelade timplanen i grundskolan föreslås att dessa timmar ska fördelas mellan låg- och mellanstadiet. De undersökningar som legat till grund för de senaste besluten om att utöka undervisningstiden i ämnet matematik talar för att det behövs ytterligare förstärkningar. Skälen är bl.a. att svenska elever enligt Programme for International Student Assessment (PISA) presterar under genomsnittet i OECD i matematik och att svenska elever i ett internationellt perspektiv har ett relativt lågt antal undervisningstimmar i matematik. Av dessa anledningar föreslås i promemorian att den minskade undervisningstiden i grundskolan och i specialskolan i elevens val förs över till ämnet matematik. Med hänsyn tagen till de två senaste utökningarna av undervisningstiden görs bedömningen att en rimlig förstärkning uppgår till 105 timmar. I den stadiindelade timplanen i grundskolan bör denna tid förläggas i högstadiet.

På motsvarande sätt är det viktigt att eleverna i grundsärskolan får utökad undervisningstid i matematik. Undervisningstiden i elevens val i grundsärskolan uppgår till 195 timmar. För att det ska vara möjligt att fylla denna tid med ett meningsfullt innehåll görs bedömningen att det inte är möjligt att göra en lika stor minskning av undervisningstiden som

föreslås i grundskolan och specialskolan. En rimlig avvägning bedöms vara att undervisningstiden i elevens val i grundsärskolan minskas med 45 timmar till 150 undervisningstimmar. För att möjliggöra en lika stor utökning av undervisningstiden i matematik i grundsärskolan som i grundskolan och specialskolan, föreslås att den resterande tiden (60 undervisningstimmar) förs över från ämnet slöjd till ämnet matematik. I dag uppgår undervisningstiden i ämnet slöjd i grundsärskolan till 730 timmar. En minskning av 60 timmar utgör en relativt liten förändring och grundsärskolans elever har även i övrigt ett förhållandevis stort inslag av praktiska ämnen. Skälen för att förstärka undervisningen i matematik väger så pass tungt att det framstår som rimligt att göra denna förändring.

Ämnet teknik får egen tid

I dag är ämnet teknik inkluderat i den tid som har avsats för de naturorienterande ämnena. Såväl Skolverket som Skolinspektionen har framhållit att denna lösning medför att ämnet teknik inte utnyttjas till sin fulla kapacitet och att ämnet behöver synliggöras. I syfte att synliggöra och på så sätt stärka ämnet teknik lämnas det i promemorian ett förslag som innebär att ämnet teknik ska få en egen minsta garanterad undervisningstid i grundskolans stadiindelade timplan. Den minsta garanterade undervisningstiden i ämnet föreslås uppgå till totalt 200 timmar fördelad på 47, 65 respektive 88 timmar i låg-, mellan- respektive högstadiet.

Grundskolans timplan ska finnas i skolförordningen

I dag regleras grundskolans timplan i bilaga 1 till skollagen (2010:800) medan grundsärskolans-, specialskolans- och sameskolans timplaner regleras i bilagor till skolförordningen (2011:185). I promemorian lämnas ett förslag om att skapa en mer enhetlig styrning för de olika skolorformerna dels genom att det i skollagen införs ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan), dels genom att den nuvarande timplanen för grundskolan i bilaga 1 till skollagen upphävs och den nya stadiindelade timplanen införs som en bilaga till skolförordningen.

Begreppen låg-, mellan- och högstadiet återinförs i skollagen

Benämningarna låg-, mellan- och högstadiet föreslås återinföras i skollagen. Uttrycken är väl inarbetade och används dagligen vid beskrivandet av verksamheterna. Även regeringen använder numera terminologin i olika typer av texter. Kunskapskrav och nationella prov har införts i årskurs 3 och 6, dvs. vid tidpunkter som motsvarar den äldre stadiindelningen. Behörighetskraven för bl.a. grund- och ämneslärare i grundskolan utgår från indelningen av årskurserna 1–3, 4–6 och 7–9. Det samma gäller för lärarutbildningens utformning. Ytterligare ett skäl är att det nu föreslås att en stadiindelad timplan ska införas.

Enligt förslaget ska i grundskolan och grundsärskolan låg-, mellan- och högstadiet bestå av årskurserna 1–3, 4–6 och 7–9. Sameskolan, som omfattar årskurs 1–6, föreslås delas upp i låg- och mellanstadium (årskurserna 1–3 respektive 4–6). I specialskolan ska låg-, mellan- och högstadiet bestå av årskurserna 1–4, 5–7 och 8–10.

Moderna språk är ett ämne

Moderna språk erbjuds som alternativ inom språkvalet men är inte be-tecknat som ämne i skollagen. Moderna språk har en kursplan och är där-med att betrakta som ett ämne i den mening som avses i 10 kap. 8 § skol-lagen. I syfte att uppnå en ökad tydlighet föreslås att moderna språk ska anges som ett ämne i skollagen. I den stadiindelade timplanen i grund-skolan föreslås att eleverna ska vara garanterade 48 timmar språkval i mellanstadiet. I timplanen för sameskolan ingår inte någon tid för språk-val. Sameskolan består av låg- och mellanstadiet och efter avslutad års-kurs 6 fullgör sameskolans elever de resterande tre åren i grundskolan. Om eleverna i sameskolan inte ges samma möjligheter till språkval som eleverna i grundskolan, riskerar det att medföra att sameskolans elever inte ges möjlighet till språkval i årskurs 7 eftersom de – till skillnad från eleverna i grundskolan – inte har getts möjlighet att göra språkval i års-kurs 6. I promemorian görs bedömningen att detta är otillfredsställande och att timplanen i sameskolan bör utökas till att omfatta språkval om 48 timmar. Samtidigt ska den totala undervisningstiden i sameskolan utökas med samma antal timmar och uppgår efter förändringen till 4 473 tim-mar.

Betygssättning bör ske från årskurs 6 i alla ämnen

I dag får huvudmannen själv bedöma när det utifrån lokala förhållanden är lämpligt att påbörja undervisningen i språkval. Det är vanligt att undervisningen påbörjas antingen i årskurs 6 eller i årskurs 7. Det första terminsbetyget i ämnen inom språkvalet sätts från och med höstterminen i årskurs 7 i grundskolan och från och med höstterminen i årskurs 8 i specialskolan. Eftersom eleverna enligt den nya stadiindelade timplanen i grundskolan ska erbjudas språkval senast i årskurs 6, föreslås att be-tygsbestämmelserna ändras och att betygssättning ska ske för samtliga ämnen från och med årskurs 6. Liknande förändringar föreslås beträffan-de betygsbestämmelserna för grundsärskolan, specialskolan och same-skolan.

Ett ämne eller en ämnesgrupp får minskas med högst 20 procent per stadium till förmån för skolans val

Det lämnas även förslag om att den nya stadiindelade timplanen i grundskolan ska innehålla en begränsning i fråga om möjligheten att minska antalet timmar i samband med skolans val. Skolans val utgörs av ett lokalt tillval som skolan – efter godkännande av Skolverket – får erbjuda eleverna och omfattar i grundskolan 600 undervisningstimmar. I den nu gällande timplanen för grundskolan anges att antalet timmar i tim-planen för ett ämne eller en ämnesgrupp får minskas med högst 20 pro-cent vid skolans val. Huvudmannen behöver inte ta hänsyn till stadier vid minskningen av undervisningstiden, vilket kan leda till relativt stora skillnader mellan den utbildning som erbjuds i olika skolor.

En av de centrala målsättningarna med förslaget om en stadiindelad timplan är att det ska leda till en mer likvärdig skola. I linje med de skäl som angetts för att införa en stadiindelad timplan bör huvudmännens möjlighet att minska undervisningstiden i skolans val begränsas. Genom att antalet timmar för ett ämne eller en ämnesgrupp föreslås minskas med

högst 20 procent per stadium (låg-, mellan- respektive högstadium) i stället för en total minskning med högst 20 procent i årskurserna 1–9, säkerställs att den omfattningen av den utbildning som erbjuds blir mer likvärdig. Samtidigt görs bedömningen att den föreslagna förändringen inte påverkar skolornas möjlighet till lokal profilering. Motsvarande ändring bör göras om stadieindelade timplaner införs i specialskolan och sameskolan. I grundsärskolans timplan finns inte någon reglering i fråga om möjligheten att minska antalet timmar i samband med skolans val, varför förslaget inte är aktuellt för denna skolform.

Bestämmelsen om anpassad studiegång förtydligas med avseende på elevens möjlighet att nå behörighet till gymnasieskolan.

I promemorian föreslås att skollagens bestämmelse om anpassad studiegång ska justeras. Enligt den nuvarande bestämmelsen i skollagen ska elever i vissa situationer ges särskilt stöd i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska enligt huvudregeln ges inom den elevgrupp som eleven tillhör. Om det särskilda stödet inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Ett beslut om anpassad studiegång kan innebära att eleven lämnar skolan utan fullständig utbildning och utan behörighet till något eller flera av gymnasieskolans nationella program. Eftersom studier i gymnasieskolan i dag utgör i det närmaste en förutsättning för att en ungdom i ett senare skede ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden, föreslås att bestämmelsen om anpassad studiegång får ett tillägg som innebär att i grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt det är möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan. I gymnasiesärskolan finns inte några speciella behörighetskrav och därför behövs inte någon justering vad gäller skollagens bestämmelse om anpassad studiegång när det gäller denna skolform.

Timplan för grundskolan

Ämnen	Undervisningstid i timmar				Totalt
	Låg-stadiet	Mellan-stadiet	Låg- och mellanstadiet	Hög-stadiet	
Bild	50	80		100	230
Engelska	60	220		200	480
Hem- och konsumentkunskap			36	82	118
Idrott och hälsa	140	160		200	500
Matematik	420	410		295	1 125
Musik	70	80		80	230
Naturorienterande ämnen	143	193		264	600
Biologi		55		75	
Fysik		55		75	
Kemi		55		75	

Samhällsorienterande ämnen	200	333		352	885
Geografi		70		75	
Historia		70		75	
Religionskunskap		70		75	
Samhällskunskap		70		75	
Slöjd	50	140		140	330
Svenska eller svenska som andraspråk	680	520		290	1 490
Teknik	47	65		88	200
Språkval		48		272	320
Elevens val					382
Totalt garanterat antal timmar	1 860	2 249	36	2 468	6890
Därav skolans val					600

När det gäller de naturorienterande ämnena är eleverna i mellanstadiet garanterade en minsta undervisningstid om 55 timmar i respektive ämne. Resterande 28 timmar får fördelas fritt mellan de tre ämnena i mellanstadiet. I högstadiet är eleverna i de naturorienterande ämnena garanterade en minsta undervisningstid om 75 timmar i respektive ämne. Resterande 39 timmar får fördelas fritt mellan de tre ämnena i högstadiet.

När det gäller de samhällsorienterande ämnena är eleverna i mellanstadiet garanterade en minsta undervisningstid om 70 timmar i respektive ämne. Resterande 53 timmar får fördelas fritt mellan de fyra ämnena i mellanstadiet. I högstadiet är eleverna i de naturorienterande ämnena garanterade en minsta undervisningstid om 75 timmar i respektive ämne. Resterande 52 timmar får fördelas fritt mellan de fyra ämnena i högstadiet.

Vid skolans val får antalet timmar i timplanen per stadium för ett ämne eller en ämnesgrupp minska med högst 20 procent. Antalet timmar för svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik får dock inte minska.

Promemorians lagförslag

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800) dels att 10 kap. 16 §, 12 kap. 16 § och bilaga 1 ska upphöra att gälla, dels att nuvarande bilaga 2–5 ska betecknas bilaga 1–4, och dels att 3 kap. 12 §, 7 kap. 7 §, 10 kap. 3–5 och 15 §§, 11 kap. 4, 7 och 19 §§, 12 kap. 3–5 och 15 §§, 13 kap. 3–5 och 16 §§ samt rubrikerna närmast före 10 kap. 3 §, 11 kap. 4 §, 12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

12 §

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). *I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan.*

Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

7 kap.

7 §

Barn till samer får fullgöra sin skolplikt i sameskolan i stället för i årskurs 1–6 i grundskolan. Även andra barn får fullgöra den delen av sin skolplikt i sameskolan, om det finns särskilda skäl.

Barn till samer får fullgöra sin skolplikt i sameskolan i stället för i *grundskolans låg- och mellanstadium*. Även andra barn får fullgöra den delen av sin skolplikt i sameskolan, om det finns särskilda skäl.

Frågan om ett barn ska få fullgöra sin skolplikt i sameskolan prövas av Sameskolstyrelsen.

10 kap.

Årskurser, läsår och terminer

Årskurser, stadier, läsår och terminer

3 §

Grundskolan ska ha nio årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Grundskolan ska ha nio årskurser. *Årskurs 1–3 utgör lågstadium, årskurs 4–6 mellanstadium och årskurs 7–9 högstadium.*

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

4 §

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval* och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolans val får omfatta ett lokalt tillval, om Statens skolverk har godkänt en plan för undervisningen.

5 §¹¹

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra

¹¹ Senaste lydelse 2016:553.

stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Bestämmelser om fördelning av undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1. Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

15 §¹²

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen.

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 6.

11 kap.

Årskurser, läsår och terminer

Årskurser, stadier, läsår och terminer

4 §

Grundskolan ska ha nio årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Grundskolan ska ha nio årskurser. Årskurs 1–3 utgör lågstadium, årskurs 4–6 mellanstadium och årskurs 7–9 högstadium.

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Regeringen får meddela föreskrifter om läsårets längd och om när läsåret ska börja och sluta.

7 §¹³

Den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. För en elev i inriktningen träningsskolan ska den totala undervisningstiden dock vara minst 6 665 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fördelning

Regeringen får meddela föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

¹² Senaste lydelse 2010:2022.

¹³ Senaste lydelse 2016:553.

19 §¹⁴

Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundskolornas ämnen.

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats, och

2. när ett ämne har avslutats.

Betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen.

12 kap.

Årskurser, läsår och terminer

Årskurser, stadier, läsår och terminer

3 §

Specialskolan ska ha nio årskurser. Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

Specialskolan ska ha nio årskurser. Årskurs 1–4 utgör lågstadium, årskurs 5–7 mellanstadium och årskurs 8–10 högstadium.

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

4 §¹⁵

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- rörelse och drama eller musik,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk,
- teckenspråk, och
- teknik.

För hörande elever gäller att ämnet musik ersätter ämnet rörelse och drama. För elever som tagits emot enligt 7 kap. 6 § första stycket 1 och 3 gäller att ämnet svenska ersätter ämnet teckenspråk, om dessa elever inte

¹⁴ Senaste lydelse 2014:458.

¹⁵ Senaste lydelse 2011:876.

har behov av teckenspråk.

Härutöver ska det som ämnen
finnas språkval och, för de elever
som ska erbjudas modersmåls-
undervisning, modersmål.

Härutöver ska det som ämnen
finnas *moderna språk som ska
erbjudas varje elev inom ramen
för* språkval och, för elever som
ska erbjudas modersmålsunder-
visning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i
elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett
eller flera ämnen.

5 §¹⁶

Den totala undervisningstiden för varje elev i specialskolan ska vara
minst 8 070 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § tredje
stycket ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i
årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för
övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer *med-
delar* föreskrifter om fördelning av
undervisningstiden (timplan).

Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer *kan
med stöd av 8 kap. 7 § regerings-
formen meddela* föreskrifter om
fördelning av undervisningstiden
(timplan).

15 §¹⁷

Betyg ska sättas i specialskolans
ämnen.

Betyg ska sättas i specialskolans
ämnen *i slutet av varje termin från
och med årskurs 7 i de ämnen som
eleven har fått undervisning i
under terminen.*

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorien-
terande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med
slutet av årskurs 7, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg
ska sättas för dessa respektive ämnen i årskurs 7.

13 kap.

Årskurser, läsår och terminer

*Årskurser, stadier, läsår och
terminer*

3 §

Sameskolan ska ha sex års-
kurser. Utbildningen i varje års-
kurs ska bedrivas under ett läsår,
som består av en hösttermin och

Sameskolan ska ha sex års-
kurser. *Årskurs 1–3 utgör låg-
stadium och årskurs 4–6 mellan-
stadium.*

¹⁶ Senaste lydelse 2016:553.

¹⁷ Senaste lydelse 2010:2022.

Utbildningen i varje årskurs ska bedrivs under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin.

4 §

Undervisningen ska omfatta följande ämnen:

- bild,
- engelska,
- hem- och konsumentkunskap,
- idrott och hälsa,
- matematik,
- musik,
- naturorienterande ämnen: biologi, fysik och kemi,
- samhällsorienterande ämnen: geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap,
- samiska,
- slöjd,
- svenska eller svenska som andraspråk, och
- teknik.

Härutöver ska det som ämnen finnas språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Härutöver ska det som ämnen finnas *moderna språk som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval* och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål.

Vidare ska det finnas elevens val och skolans val. Undervisningen i elevens val ska syfta till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen.

5 §¹⁸

Den totala undervisningstiden för varje elev i sameskolan ska vara minst 4 425 timmar.

Den totala undervisningstiden för varje elev i sameskolan ska vara minst 4 473 timmar.

För en nyanländ elev och för en elev som avses i 3 kap. 12 c § andra stycket 2 ska den totala undervisningstiden efter ett beslut om placering i årskurs enligt 3 kap. 12 e § motsvara minst den tid som återstår för övriga elever i den årskursen under den kvarvarande skoltiden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *meddelar* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer *kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela* föreskrifter om fördelning av undervisningstiden (timplan).

16 §¹⁹

¹⁸ Senaste lydelse 2016:553.

¹⁹ Senaste lydelse 2010:2022.

Betyg ska sättas i sameskolans ämnen *utom språkval*. Betyg ska sättas i sameskolans ämnen.

Om undervisningen i naturorienterande ämnen och samhällsorienterande ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande fram till och med slutet av årskurs 6, får rektorn dock besluta att ett sammanfattande betyg ska sättas för dessa respektive ämnen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2017.
  2. Bilaga 1 tillämpas fortfarande för elever som höstterminen 2017 påbörjar årskurs 7 eller en högre årskurs i grundskolan.

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av Sametinget, Myndigheten för delaktighet, Barnombudsmannen, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Skolväsendets överklagandenämnd, Sameskolstyrelsen, Skolforskningsinstitutet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Barn- och elevombudet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Gymnastik och idrottshögskolan, Göteborgs universitet, Linköpings universitet, Malmö högskola, Umeå universitet, Arbetsmiljöverket, Diskrimineringsombudsmannen, Ale kommun, Borås kommun, Göteborgs kommun, Karlshamns kommun, Kramfors kommun, Nykvarns kommun, Ovanåkers kommun, Skellefteå kommun, Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Strängnäs kommun, Sunne kommun, Sävsjö kommun, Tierps kommun, Varbergs kommun, Östersunds kommun, CETIS – Centrum för tekniken i skolan, Föräldraalliansen Sverige, Handikappförbunden, Synskadades Riksförbund, Idéburna skolors riksförbund, Lärarförbundet, Lärarnas Riksförbund, Svenska kommunalarbetsförbundet, Svenskt Näringsliv, Sveriges elevråd SVEA, Sveriges ingenjörer, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Skolledarförbund och Sveriges vägledarförbund.

Därutöver har yttrande inkommit från Riksidrottsförbundet, Autism- och Aspergerförbundet och Adolf Fredriks musikklasser Stockholms stad.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig över promemorian, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Riksdagens ombudsmän, Ekonomistyrningsverket, Regelrådet (N 2008:05), Landsorganisationen i Sverige, Sveriges Akademikers Centraorganisation, Hallstahammars kommun, Hjo kommun, Hällefors kommun, Jokkmokks kommun, Lessebo kommun, Malmö kommun, Mjölby kommun, Munkedals kommun, Norsjö kommun, Nybro kommun, Sorsele kommun, Torsby kommun, Vellinge kommun, Åstorps kommun, Älvdalens kommun, NCM – Nationellt centrum för matematikutbildning, BRIS – Barnens rätt i samhället, Friskolornas riksförbund, Barnplantorna, Hörselskadades riksförbund, Lika unika, Tjänstemännens centralorganisation, Riksförbundet Hem och Skola, Språklärarnas riksförbund, Sveriges Elevkårer, Teknikföretagen, Academia, Kunskapsskolan, Franska skolan och Bladins grundskola.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-02-14

Närvarande: F.d. justitieråden Lennart Hamberg och Olle Stenman samt justitierådet Svante O. Johansson.

En stadiindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor

Enligt en lagrådsremiss den 2 februari 2017 har regeringen (Utbildningsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Karl Lorentzon, biträdd av departementssekreteraren Veronica Bjurulf.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 mars 2017

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Y Johansson, M Johansson, Baylan, Bucht, Hultqvist, Andersson, Hellmark Knutsson, Ygeman, A Johansson, Bolund, Bah Kuhnke, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Wikström, Eriksson, Linde, Skog, Ekström

Föredragande: statsrådet Fridolin

Regeringen beslutar proposition 2016/17:143 En stadiindelad timplan i grundskolan och närliggande frågor

---

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EU-regler
Lag om ändring i skollagen (2010:800)	10 kap. 5 § och 11 kap. 7 §	
